Ազգ

Azg
armenian daily

Ապրիլ 10
Շաբաթ
1993

ՌԱՄԿԱՎԱՐ
ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
9 տարի, թիւ 66 (317)
գինը 5ռ.
դասիչ 69149

Երեւան 375010
Հանրապետութեան 47

հեռ. 581841, ֆաքս 562941
տելեքս 243266 CPIRI SU

Հս. Կովկաս

Գազատարը կրկին վթարի ենթարկվեց

Այսօր կավարտվեն ապրիլի լույս 6-ի գիշերը Թբիլիսիից ոչ հեռու պայթեցված գազատարի վերականգնման աշխատանքները, սակայն հանրապետություն մուտք կգործի չնչին խանակությամբ գազ: Պատճառը նոր վթարն է Հյուսիսային Կովկասում: Երեկ սողանքի հետեւանքով Մոզդոկ-Վլադիկավկազ գազատարի հարյուր մետրանոց մի հատված գրկվել է հենքից եւ մնացել օդում կախված:

Գազամատակարարումն այդ խողովակաշարով դադարեցված է:

Գործարկվում են 520 եւ 720 մմ-ով խողովակաշարերը, որոնց գումարային թողունակությունը մինչեւ 12 մլն խմ է:

Առավելագույնը այս քանակությամբ գազ մուտք կգործի Վրաստան, եւ նրա մի մասը Հայաստան: Միեւնույն ժամանակ, Հայաստանի կառավարության մամուլի ծառայությունից հայտնեցին, որ երեկ գործարկվել է Վրաստանի տարածքում պայթեցված երկարգծի կամրջին կից կառուցված նոր կամուրջը: ■

ՌԱԿ

Ավարտվեց համագումարի առաջին փուլը

Երեկ Ռամկավար ազատական կուսակցության Հանրապետականի 2-րդ պատգամավորական ժողովը շարունակում էր իր աշխատանքները: Նախորդ օրը տեղի էին ունեցել ՌԱԿԿ Հանրապետական վարչության անդամների ընտրություններ, որի արդյունքում 15 հոգուց բաղկացած ղեկավար մարմինն ամբողջությամբ չէր համալրվել՝ թափուր էին մնացել երկու անդամի եւ երեք փոխանդամի տեղերը: Այդ պատճառով էլ ժողովն իր առավոտյան նիստերը կրկին նվիրեց ընտրություններին:

Այնուհետեւ պատգամավորները ծանոթացան եղան կուսակցության ծրագրի նախագծի քննարկմանը, որը ներկայացրեց ՌԱԿԿ Հանրապետական վարչության ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանը:

Ելույթ ունեցողները ծրագրի վերաբերմունք ցուցաբերելով ՌԱԿԿ-ի համար կարեւոր այդ փաստաթղթի նկատմամբ, մեծաթիվ հարցադրումներ ու առաջարկություններ կատարեցին: Ժողովը որոշեց ծրագրի նախագիծը ընդունել որպես հիմք, միաժամանակ նորընտիր վարչության առաջարկվեց այն վերամշակել՝ նկատի ունենալով պատգամավորների դիտողությունները:

Հաշվի առնելով, որ ծրագրի եւ կանոնադրության փոփոխությունները վերջնականապես հաստատելը ՌԱԿԿ պատգամավորական ժողովի իրավասությանն է պատկանում, ՌԱԿԿ պատգամավորական 2-րդ ժողովը նպատակահարմար համարեց երեք ամսվա ընթացքում գումարել իր աշխատանքների 2-րդ փուլը: Իսկ մինչ այդ ՌԱԿԿ վերամշակված ծրագրի նախագիծը քննարկման կդրվի կուսակցության ակումբներում: Դրանով ՌԱԿԿ պատգամավորական 2-րդ ժողովն ավարտեց իր առաջին փուլի աշխատանքները:

ՌԱԿԿ Հանրապետական պատգամավորական 2-րդ ժողովում ընտրված Հանրապետական վարչության կազմը.

Ռուբեն Միրզախանյան՝ ատենապետ, Կարեն Կոստանդյան՝ փոխատենապետ, Լեւոն Բաքայան՝ ատենադպիր, Սոֆիա Թորոսյան՝ գանձապահ, Սամվել (Մելս) Սահակյան, Համլետ Կարապետյան, Ռոբերտ Մնացականյան, Վիգեն Խաչատրյան, Սամվել Մայիլյան, Հարություն Կարապետյան, Հովհաննես Դուրգարյան, Ռաֆայել Պետրոսյան, Հակոբ Ավետիքյան, Գագիկ Օհանյան, Արմեն Սողոյան՝ անդամներ, Գուրգեն Հակոբյան, Պերճ Ղազարյան՝ փոխանդամներ:

Հ. Պ.

Ճակատ

ԼԱՉԻՆԻՑ ՀԱՐԱՎ ԼԱՐՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆԸ ՊԱՀՊԱՆՎՈՒՄ Է

Դիրքային մարտեր Ներքին Հոռաթաղի ուղղությամբ

Ապրիլի լույս 9-ի գիշերը եւ երեկ առավոտյան իրադրությունը Լեռնային Ղարաբաղի ռազմաճակատներում էական փոփոխություններ չի կրել: Լարվածությունը պահպանվում էր Լաչինի մարդասիրական միջանցքի հարավային մասույցներում, որտեղ Ղուբաթլուի շրջանի տարածքից գնդակոծվել եւ հրետակոծվել են միջանցքը վերահսկող ԼՂՀ ինքնապաշտպանության ուժերի դիրքերը: Հայկական կողմից տուժածների մասին տեղեկություններ չկան: Գորիս-Լաչին-Ստեփանակերտ ճանապարհը գործում է անխափան: Այս մասին Ստեփանակերտից հաղորդում է մեր թղթակից ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆԸ:

Երեկ եւ նախորդ գիշեր կարճատեւ դիրքային մարտեր են ընթացել նաեւ Մարտակերտի շրջանի արեւելքում Ներքին Հոռաթաղ գյուղի ուղղությամբ: Մանրամասնությունները ճշտվում են: ԼՂՀ ինքնապաշտպանության կոմիտեի տվյալներով, ադրբեջանական բանակի ռազմական տեխնիկայի եւ կենդանի ուժի մեծ կուտակումներ են նկատվում Մարտունու շրջանի Կուրոպատկինո գյուղի եւ Ղուբաթլուի շրջանի ուղղությամբ: Ռազմաճակատի մյուս հատվածներում համեմատաբար հանգիստ է, թե չի Ղարաբաղի ռազմական փորձագետները բացատրում են ադրբեջանական բանակի ուժերի վերադասավորմամբ: Ադրբեջանական աղբյուրները հաղորդում են, թե երեկ առավոտյան հայկական կազմավորումները լայնածավալ գրոհ են ձեռնարկել Ֆիզուլու ուղղությամբ եւ վերագրավել շրջկենտրոնից երեք կիլոմետր հեռավորության վրա գտնվող Դոլլարի գյուղը: Ըստ նույն աղբյուրների, Ֆիզուլին շարունակում է հրետակոծվել մասնավորապես Ջեբրայիլի եւ «Գրադ» կայանքներից, որի հետեւանքով կան ավերածություններ: Տուժածների մասին տեղեկություններ չեն հայտնվում:

«Ազգ»

Ստեփանակերտ

ԼՂՀ ՊՊԿ նախագահի հայտարարությունը

Ստեփանակերտ, 9 ապրիլ, Սնարք: ԼՂՀ Պաշտպանության պետական կոմիտեի նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը հանդես է եկել պաշտոնական հայտարարությամբ: ԼՂՀ կառավարությունը, նշվում է հայտարարության մեջ, ըմբռնումով է ընդունում Ադրբեջանի Հանրապետության եւ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության միջեւ ռազմական գործողությունների ծավալման հետ կապված ՄԱԿ-ի մտահոգությունը, ինչպես նաեւ հիմնահարցի քաղաքական լուծումը դժվարացնող որեւէ գործողությունից զերծ մնալու ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի կոչը: ԼՂՀ կառավարությունը, հետագայում ասվում է փաստաթղթում, կրկին հաստատում է իր ձգտումը հակամարտության խաղաղ կարգավորման հարցում եւ համոզմունք է, որ ԼՂՀ պաշտպանության բանակի ռազմական գործողությունները պատասխան միջոցառումներ են եւ պայմանավորված են բացառապես խաղաղ բնակչության անվտանգության ապահովման ցանկությամբ:

Պատասխանելով ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի կոչին, ԼՂՀ կառավարությունն իր պատրաստակամությունն է հայտնում ԼՂՀ եւ Ադրբեջանի իշխանությունների լիազոր ներկայացուցիչների միջեւ միջազգային իրավական նորմերի հիման վրա կրակի դադարեցման վերաբերյալ անհապաղ ուղղակի բանակցություններ սկսելու խնդրում:

ԼՂՀ կառավարությունը համաձայնության կցուցաբերի խաղաղ բնակիչներին մարդասիրական օգնություն հասցնելու գործում, անկախ ազգությունից, ադրբեջանաղարաբաղյան սահմանի երկու կողմերում:

ԼՂՀ իշխանությունները պատրաստ են իրենց պետության տարածքում ընդունել ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղարի հատուկ ներկայացուցչին տեղում իրավիճակը գնահատելու համար, նշվում է հայտարարության մեջ: ■

Հայաստան

Սահմաններում անդորր

Երեկ եւ նախորդ գիշեր խաղաղություն Հայաստանի սահմանամերձ շրջաններում համեմատաբար հանգիստ է եղել: Առանձին ավտոմատային կրակոցներ են հնչել միայն Տավուշի եւ Գորիսի շրջանների հայկական պաշտպանական դիրքերի ուղղությամբ, որի հետեւանքով հայկական կողմից տուժածներ չեն եղել: Մինչդեռ ադրբեջանական աղբյուրները հայտնում են, թե երեկ առավոտվանից Հայաստանի տարածքից հրետակոծության են ենթարկվել Ադրբեջանի Զանգելանի եւ Ղուբաթլուի շրջանների սահմանամերձ բնակավայրերը, որի հետեւանքով կան ավերածություններ: Տուժածների մասին տեղեկություններ չեն հայտնվում:

«Ազգ»

ԳԽ

«Ռազմական դրության» օրենքը չընդունվեց

Երեկ ՀՀ Գերագույն խորհրդի 91 պատգամավորների պահանջով ՀՀ ԳԽ նախագահությունը «Ռազմական դրության մասին» օրենքի քննարկման նպատակով արտահերթ նիստ էր հրավիրել: Փակ նիստում, որին մասնակցել եւ ելույթ է ունեցել Հանրապետության նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը, խորհրդարանը որոշեց հարցը մտցնել օրակարգ:

Քննարկման ընթացքում ելույթ ունեցող պատգամավորներն ու կուսակցական խմբակցությունների անդամները, նշելով օրենքի կարեւորությունը, միաժամանակ հայտարարում էին, որ ՀՀՇ խմբակցության կողմից ներկայացված նախագիծը լի է թերություններով, ուստի հարկ է այն ուղարկել վերամշակման, դրա համար առանձնացնելով կոնկրետ ժամանակ:

ՀՀՇ ներկայացուցիչները, որոնց միացավ նաեւ ՀՀ ԳԽ նախագահ Բաբկեն Արարքցյանը, չժխտելով օրենքի նախագծի անկատար լինելը, այն որպես հիմք ընդունելն անհրաժեշտություն էին համարում: Նկատի է առնվում, որ վերջին ժամանակներս Հայաստանի եւ Արցախի շուրջ ստեղծված քաղաքական լարվածությունը ստիպում է համապատասխան իրավական դաշտ ստեղծել: Ի վերջո երկու մոտեցումներն էլ քվեարկությամբ համապատասխան ձայներ չհավաքեցին:

«Ազգ»

Լեհաստան

Վալենսայի դեմ մահափո՞րձ

Լեհաստանի ազգային անվտանգության վարչությունից երեկ հայտարարվեց, թե նախորդ օրը մահափորձ է կատարվել նախագահ Լեխ Վալենսայի դեմ: Վարչության բանբերն ավելացրեց, թե նախագահի կյանքն այդ մահափորձով, համենայն դեպս, վտանգի տակ չէր գտնվում, հերքելով այդ մասին թերթերից մեկի հրապարակումը: Լեհաստանի նախագահական պալատից երեկ հերքվեց մահափորձի լուրը, այն համարելով «ծիծաղելի»:

ՄԱԿ-ը նոր ժողով է հրավիրում Սարաեւոյում

Բոսնիայում ՄԱԿ-ի խաղաղապահ ուժերի հրամանատարությունից հայտնեցին, թե առաջիկա երկուշաբթի նոր հանդիպում է կայանալու մայրաքաղաք Սարաեւոյում, սերբերի եւ իսլամների մասնակցությամբ: Մյուս կողմից, շուրջ 1 հարյուրյակ կանադացի զինվորներ կազմ-ըպատրաստ են մեկնելու Սրեբրենիցա, տեղի բնակչության ու զինյալների կողմից զինաթափումն ապահովելու համար: Սակայն, սերբական ուժերի հրամանատար Ռադովան Մլադիչը երեկ կտրականապես մերժեց ՄԱԿ-ի զինվորներին անցք տալ, հայտարարելով, որ այդ բանը միայն իր «դիակի վրայով» կարելի է անել:

Պակիստանի մարզիկները ձերբակալվեցին

Երեկ Գրենադայի (Կարիբյան կղզիներ) օդանավակայանում ձերբակալվեցին Պակիստանից նոր ժամանած կրիկետի ազգային թիմի անդամները: Նրանց մոտ գտնվեց մեծ քանակությամբ բնրանյութ՝ մարիխուանա: Թիմը ժամանել էր մասնակցելու Կարիբյան ավազանի երկրների առաջնությանը:

Բորիս Ելցինը նախազգուշացնում է

Ռուսաստանի նախագահը երեկ նախազգուշացրեց բոլորին, որ ապրիլի 25-ի հանրաքվեի արդյունքներն ի վնաս իրեն լինելու դեպքում իշխանության են գալու արմատական, հետադիմական ուժերը, որի դեպքում, ասաց նա, «ամբողջ աշխարհն է ցնցվելու»: Դասական կարծիքին հետեւողների կարծիքով, հանրաքվեում կարող է որոշիչ լինել ձեռնպահների թիվը: Այդպիսի արդյունքի պարագայում ե՛ւ Ելցինի, ե՛ւ նրա հակառակորդները հաղթանակի իրավունք են պահանջելու, առավել պառակտելով Ռուսաստանը:

Իսրայելում տրամադրությունը փոխվում է

Արաբ իսրայելական ծրագրված առաջիկա բանակցություններին 11 օր մնացած, պաղեստինցիների նկատմամբ տրամադրության կարեւոր փոփոխություն արձանագրվեց, երբ արտգործնախարար Շիմոն Պերեսը հայտարարեց, թե կառավարությունը պատրաստ է արեւելյան Երուսաղեմի արաբների ներկայացուցիչներին հանդիպելու, քննարկելու համար վերջիններիս կողմից բարձրացված եւ ցարդ մերժված հարցեր: Դիտորդների կարծիքով, տրամադրության այս փոփոխությունն արդյունք է Քլինթոն-Ռաբինի վերջերս կայացած հանդիպման ընթացքում ձեռք բերված մի շարք պայմանավորվածությունների: ■

Մոսկվա

Ելցինը կրկին միջնորդ. քաղաքական ուժերը ողջունում են

Երեկ Դաշնակցային Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինը մի նամակով դիմել է Հայաստանի նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանին եւ Ադրբեջանի նախագահ Աբուլֆազ Էլչիբեյին, որում պատրաստակամություն է հայտնել ստանձնելու Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության քաղաքական կարգավորման միջնորդի դերը: Նա խոր մտահոգություն է արտահայտել հակամարտության արման առթիվ եւ պատրաստակամություն է հայտնել երկու երկրների ղեկավարների համաձայնության դեպքում իրականացնել իր բարի առաքելությունը:

Հայաստանի նախագահի մամուլի քարտուղարը, արտահայտելով պետական դիրքորոշումը, նույս հայտնեց, թե այն ուղղված կլինի խաղաղության հաստատմանը եւ կարեւոր քայլ կլինի ԵԱՀԽ շրջանակներում հարցի խաղաղ կարգավորման համար: Միեւնույն ժամանակ Հայաստանում ԼՂՀ մշտական ներկայացուցիչ Մանվել Սարգսյանը նշեց, որ թեեւ ինքը տեղյակ չէ այդ ուղերձին, բայց հաշվի առնելով Ելցինի նախորդ նախաձեռնությունները, որոնք արդյունքի չեն բերել, այնուամենայնիվ նշեց, թե նման խոշոր ժողովրդավար գործչի քայլերին պետք է լուրջ վերաբերվել: Նրա կարծիքով, պետք է հուսալ, թե Ելցինը նոր մոտեցումներ կցուցաբերի՝ հենվելով իրական կյանքի վրա:

ՀՀ ԳԽ արտաքին հարաբերությունների հանձնաժողովի անդամ Սեյրան Բաղդասարյանը ողջունեց Ելցինի նոր նախաձեռնությունը եւ նկատեց, որ ի տարբերություն Ժնեւից նոփդոսկի, այժմ նոր իրավիճակ է ստեղծվել, եւ Ելցինի միջնորդությունը միայն կնպաստի հարցի խաղաղ կարգավորմանը:

ԱԻՄ-ի նախագահ Պարույր Հայրիկյանը նույնպես դրական գնահատելով Բ. Ելցինի նոր առաքելությունը, ասաց, որ ինքը ողջունում է խաղաղություն բերող յուրաքանչյուր նախաձեռնություն, առավել եւս, երբ հեղինակը ժողովրդավար Ելցինն է:

«Սահմանադրական իրավունք» միության նախագահ Հրանտ Խաչատրյանը կարեւորելով Ելցինի նոր դերը, նշեց, որ հարցի լուծման այնուամենայնիվ պետք է տեսնել միջազգային իրավունքի համաձայն միջազգային կազմակերպություններում:

Իսկ ՀՅԴ պատգամավորական խմբակցության նախագահ Գագիկ Հովհաննիսյանը հայտնեց, որ առայժմ դժվար է կանխագուշակել, բայց ամեն դեպքում պետք է փաստել, որ Ելցինի նախաձեռնությունը շատ կարեւոր քայլ է Ռուսաստանի կողմից:

ՀԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Մոսկ

ՈՐԵՎԷ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳԻՐ ՉԻ ՍՏՈՐԱԳՐՎԵԼ

Վարչապետները կհանդիպեն Մոսկվայում

Մեր թերթի նախորդ համարում, հենվելով ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ լրատվական գործակալության վրա, տեղեկացրել էինք, թե ապրիլի 8-ին Մոսկվայում կայացած եռակողմ հանդիպման ժամանակ, որին մասնակցում էին Ռուսաստանի պաշտպանության նախարար Պավել Գրաչովը, Ադրբեջանի պետքարտուղար Փանահ Հուսեյնովն ու Հայաստանի պետնախարար Վազգեն Սարգսյանը, ձեռք է բերվել հրադադարի համաձայնություն, որը պետք է ուժի մեջ մտներ ապրիլի 9-ին, ժամը 12-ից:

Սակայն, ինչպես երեկ տեղեկացանք Հայաստանի արտգործնախարարության լրատվական ծառայությունից, Սիրիայից Հայաստան վերադառնալու ճանապարհին կարճատեւ այցով Ֆրանսիայում գտնվող Հայաստանի արտգործնախարար Վահան Փափազյանը հայտարարել է, թե Մոսկվայում կայացած հանդիպման ժամանակ զինադադարի վերաբերյալ որեւէ համաձայնագիր չի ստորագրվել: Ինտերֆաքս գործակալությանը տված հարցազրույցում պրն. Փափազյանը հայտարարել է, թե Մոսկվայում ձեռք է բերվել «բանավոր համաձայնություն» առաջիկայում Հայաստանի եւ Ադրբեջանի վարչապետների հանդիպում անցկացնելու վերաբերյալ: Ըստ ԻՖ-ի, նույն տեղեկությունները հաստատել են նաեւ Հայաստանի նախագահի ազգային անվտանգության գծով խորհրդական Աշոտ Մանուչարյանի աշխատակազմում:

Միաժամանակ, ինչպես հաղորդում է Սնարք գործակալությունը, Հայաստանի նախագահի մամուլի քարտուղար Արամ Աբրահամյանը հայտարարել է, թե Մոսկվայում հանդիպումը պաշտոնական բնույթ չէր կրում, եւ Հայաստանի ներկայացուցիչ Վազգեն Սարգսյանը լիազորված չէր ստորագրել նման համաձայնագիր: «Հանդիպման ընթացքում նման համաձայնագիր չի ստորագրվել», ընդգծել է նախագահի մամուլի քարտուղարը: Նա տեղեկացրել է նաեւ, թե իսկապես նախնական համաձայնություն է ձեռք բերվել առաջիկայում երկու հանրապետությունների վարչապետների հանդիպման վերաբերյալ, սակայն կոնկրետ ժամկետներն առայժմ որոշված չեն:

Իրենց հերթին ադրբեջանական աղբյուրները նույնպես հերքել են զանգվածային լրատվության միջոցների տարածած այն հայտարարությունը, թե Մոսկվայում զինադադարի վերաբերյալ համաձայնագիր է ստորագրվել: Ադրբեջանի նախագահի մամուլի ծառայության աշխատակից Մեհման Ալիեւը հայտարարել է, թե հանդիպման ընթացքում խոսք է գնացել մասնավորապես Ադրբեջանի Քելբաջարի շրջանի տարածքից հայկական զորքերի դուրսբերման եւ հետագա բանակցությունների համար կրակի դադարեցման մասին: Միաժամանակ մամուլի ծառայության աշխատակիցը հայտնել է, թե երկու հանրապետությունների վարչապետների հանդիպումը տեղի կունենա ապրիլի 13-ին, Մոսկվայում:

Ինքնին հասկանալի է, որ երբ Մոսկվայում խոսվել է ոչ թե առանց որեւէ նախապայմանի հրադադարի, այլ «Քելբաջարի շրջանի տարածքից հայկական զորքերի դուրսբերման» եւ միայն դրանից հետո հրադադարի հաստատման մասին, ապա որեւէ համաձայնագիր ստորագրվել չէր կարող, որովհետեւ Հայաստանի զինված ուժերի ոչ մի զինվոր չի մտել Քելբաջարի շրջան, իսկ երբ խոսքը ԼՂՀ ինքնապաշտպանության ուժերի մասին է, ապա այդ դեպքում անպայման հանդիպմանը պետք է հրավիրվեին նաեւ Լեռնային Ղարաբաղի ներկայացուցիչները: Տարակուսանք է հարուցում նաեւ այն փաստը, որ ադրբեջանական աղբյուրները, հերքելով զինադադարի վերաբերյալ համաձայնագրի ստորագրման փաստը, միաժամանակ հայտարարում են, թե «չնայած զինադադարի վերաբերյալ ստորագրված համաձայնագրին, հայկական կազմավորումները մեծ ուժեր են կենտրոնացնում Ֆիզուլի շրջկենտրոնի ուղղությամբ»:

Վայե՞լ է արդյոք ազատ տեղեկատվության ասպարեզում այնքան հմտացած ադրբեջանական քարոզչական մեքենային նման պարզունակությունը:

ԱՐԱՄ ԱՐՂՈՒԹՅԱՆ

ՌԱԿ

Ողջունելով ՀՌԱԿ-ի Բ պատգամաւորականը

Երկիր մը, որ նոր էր թօթափած 70 տարիներու բռնատիրութիւնը, ռամկավարացման իր սկզբնափուլերուն համար կարիքը ունէր կուսակցութեան մը, որուն ամբողջ գաղափարախօսութիւնը յենած ըլլար ժողովրդային մեծամասնութեան, ազատ կամքի արտայայտութեան, բազմակարծութեան, ազատ ձեռներէցութեան, ընկերային արդարութեան հիմունքներու վրայ, միաժամանակ մերժելով բոլոր տեսակի բռնութիւններն ու կամայականութիւնները եւ միատիրական ձգտումները:

ՀՌԱԿ-ը այդ նոր ունչն ու ոգին բերաւ հայաստանեան նոր պայմաններուն մէջ, լծուելով հայրենիքի պետական կառոյցներու ռամկավարացման գործընթացին, բայց միշտ պահելով ազատութիւնը կառուցողական շինիչ կեցուածքով անզիջող գտնուելու այդ գործընթացը խանգարող կամ ազատականութեան երթը արգելակող տարրերուն դէմ: ՀՌԱԿ-ը, հայաստանեան իր ինքնուրոյն ղեկավարութեամբ, ոչ միայն կ'օգտուէր ՌԱԿ-ի տասնամեակներու հարուստ փորձէն, այլեւ կը հանդիսանար արժանաւոր ներկայացուցիչն ու կրողը ՌԱԿ-ի ռամկավարական եւ ազատական գաղափարախօսութեան փորձառութեան եւ դեմոկրատական աւանդութեանց Հայաստանի մէջ:

Հեռու ծայրայեղութիւններէ, այլ հաշուի առնելով երկրին քաղաքական ու տնտեսական դժուարին պայմանները, իր գոյառումէն մինչեւ այսօր, ՀՌԱԿ-ը որդեգրեց չափաւորութեան, հաւասարակշռութեան եւ շրջահայեցութեան ուղեգիծը, ջանալով համագործակցութեան եզրեր գտնել հայրենիքի պահպանման եւ ամրապնդման նուիրուած քաղաքական բոլոր ուժերուն հետ, շատ յաճախ կանխարգիլելով նոյնիսկ հայրենիքի ներքին կացութիւնը ապակայունացնող իրավիճակներ:

Պատգամաւորական իր անդրանիկ համագումարին մէջ իսկ ՀՌԱԿ-ը արդէն որդեգրած էր այն հիմնադրոյթները, որոնցմով պիտի ղեկավարուէր մինչեւ յաջորդ պատգամաւորականը: Այդ հիմնադրոյթներէն մեծ մասը կը պահէ իր այժմէականութիւնը: Անոնց մէջ կան այնպիսի հարցեր, որոնք մէկ տարի առաջ կանխագուշակուած էին եւ այսօր առաւել սրութեամբ կանգնած են մեր ժողովուրդին առջեւ:

ՀՌԱԿ-ը կը շեշտէր արտաքին մեր քաղաքականութեան մէջ գոյապահպանութեան սկզբունքն ու պետականութեան ամրապնդումը: Ներքին քաղաքականութեան մէջ շեշտը կը դնէր տնտեսութեան վրայ, պահանջելով սեփականաշնորհման եւ ապապետականացման տարածումը տնտեսութեան կենսական ոլորտներու մէջ, նախօրօք պատրաստուած, այլ ոչ հապճեպ, համապարփակ ծրագիրի մը մշակումէն ետք:

ՀՌԱԿ-ը կը զգուշացնէր, թէ յապաղման մէջ է սահմանադրութեան մշակումն ու որդեգրումը եւ եթէ առաւել եւս ուշանար այդ, հակաժողովրդական նուաճումները: Սահմանադրութեան որդեգրումով, որեւէ իշխանութեան եւ քաղաքական որեւէ հոսանքի առջեւ փակուած պիտի ըլլային հակաօրինական մեթոտներով իշխանութիւնը նուաճելու եւ յարատեւելու եղանակները:

ՀՌԱԿ կ'որդեգրէր «մէկ ժողովուրդ, մէկ հայրենիք» սկզբունքը հայրենիք-սփիւռք յարաբերութիւններու մէջ, իրայատուկ կարեւորութիւն տալով սփիւռքահայ իրականութեան:

Այս քանի մը հիմնադրոյթները բնականաբար չէին այն բոլորը, որոնք առաջադրուած էին ՀՌԱԿ-ի կողմէ: Սակայն անոնք ցուցանիշ կը հանդիսանային այն իրողութեան, որ գերազանցապէս խոհուն, հեռատես եւ շրջահայեաց ղեկավարութիւն ունեցող ՀՌԱԿ-ը, որպէս պետական կուսակցութիւն տեսականօրէն ձգտելով հանդերձ իշխանութեան, ստեղծուած պայմաններուն տակ, չէր հետապնդեր ինքնանպատակ իշխանութեան փոփոխութիւն, այլ պետութեան կայացման եւ ամրապնդման համար իսկ առաջ կը քաշէր սկզբունքային գործնական տեսակէտներ: Շատ յաճախ կը փորձէին ՀՌԱԿ-ի կառուցողական ընդդիմութիւնը շփոթել «հակապետական» գործողութեան հետ: Ընդհակառակը, ՀՌԱԿ-ի ամբողջ ուղեգիծը կը նպատակադրէ մեր նոր պետականութեան կառոյցները առաւել եւս զօրացնել ռամկավարական եւ ազատական հիմունքներու վրայ: Այս «շփոթութիւնը» կը ստեղծեն միայն անոնք, որոնք չեն հաւատար իրաւ ազատականութեան, իրաւ բազմակարծութեան, իրաւ դեմոկրատիային: Բ. համագումարի ճիշդ նախօրէին բեմադրուած [illegible] ՀՌԱԿ-ի Նախագահին դէմ մէկ կողմէ կ'ամրապնդէ անոր վճռականութիւնը առաւել ուժեղ կերպով պաշտպանելու երկրին դեմոկրատական կարգերը:

Այս օրերուն քաղաքամայր Երեւանի մէջ տեղի կ'ունենայ ՀՌԱԿ-ի պատգամաւորական երկրորդ համագումարը: Անցած մէկ տարուան նուաճումներն ու սայթաքումները առարկայականօրէն չափելու եւ կշռադատելու ու ապա նոր պայմաններուն պատշաճող նոր ռազմավարութիւն մշակելու պահն է ան: Մէկ տարուան մէջ աներեւակայելի փոփոխութեան ենթարկուած Հայաստանի պայմանները կը թելադրեն արտակարգ միջոցառումներ, որոնց մէջ ՀՌԱԿ-ը անպայմանօրէն պիտի բերէ դրական իր մասնակցութիւնը:

ՌԱԿ Արեւմտեան Ամերիկայի Շրջանային Վարչութիւն

Բաքու

ԵԱՀԽ խումբը Բաքվում

Ապրիլի 8-ին Բաքու ժամանեց 10 հոգանոց ԵԱՀԽ առաջատար խումբը: Այն գլխավորում է լեյտենանտ-գնդապետ Խեյկի Խարոնենը: ԵԱՀԽ խմբի հետ ժամանեց նաեւ Մարիո Ռաֆայելիի անձնական ներկայացուցիչ Լուկա Խոռնասին: Խմբի անդամներին ընդունեց Ադրբեջանի նախագահի միջազգային հարցերով խորհրդական Վաֆա Գուլուզադեն: ԵԱՀԽ խումբը կմնա Բաքվում երկու օր, հետո կմեկնի ռազմական գործողությունների գոտի: Նույն աղբյուրը հաղորդեց, որ խմբի այցելության նպատակն է տեղում ծանոթանալ իրավիճակին եւ նախապատրաստել միջազգային դիտորդների մեծ խմբի այցելությունը: Ադրբեջանում աշխատանքներն ավարտելուց հետո ԵԱՀԽ առաջատար խումբը կմեկնի Հայաստան: Սնարք

Գրեգ Լաֆլինը կրկին Բաքվում

Ապրիլի 8-ին Բաքու ժամանեցին ամերիկացի կոնգրեսական Գրեգ Լաֆլինը, ԱՄՆ էներգետիկ ինստիտուտի նախագահ Դեյվիդ Սւանգը եւ «Inesco International Ltd.» ընկերության ղեկավար Մահսուդ Ումանը: Նույն օրը նրանց ընդունեց Ադրբեջանի վարչապետի պաշտոնակատար Ալի Մասիմովը: Հանդիպման ընթացքում քննարկվում էր Ադրբեջանի Քելբաջարի շրջանում ստեղծված իրավիճակը: Կողմերը քննարկեցին նաեւ ամերիկյան «Amoco» եւ «Pennzoil» նավթային ընկերությունների գործերի վիճակը, որոնք մասնակցում են Ադրբեջանի նավթահանքավայրերի մշակմանը: Ինչպես հայտնի է, ընթացիկ տարում Ադրբեջանը պետք է վերջնական պայմանագիր կնքի այս եւ մի շարք այլ արեւմտյան նավթային ընկերությունների հետ Կասպից ծովի ադրբեջանյան ծանծաղուտում նավթի եւ գազի հանքավայրերի մշակման մասին: Դա վերջին երկու ամիսների ընթացքում ամերիկացի կոնգրեսականի երկրորդ այցելությունն է:

Դուրս է բերվել 58.5 հազար բնակիչ

Ադրբեջանի առողջապահության նախարարության տվյալների համաձայն, ապրիլի 9-ի դրությամբ Քելբաջարի շրջանից դուրս է բերվել մոտ 58,5 հազար խաղաղ բնակիչ: Սնարք

Ներխուժման նպատակը ոսկու հանքավայրե՞րը

Ինչպես հայտարարեց թուրքական «Ջյումհուրիյեթ» թերթը, Ադրբեջանի Քելբաջարի շրջան հայերի ներխուժման նպատակներից մեկը ոսկու հարուստ հանքավայրերի գրավումն է: Ադրբեջանի Հանրապետության պաշտպանության նախարարության տվյալներով, հայերը իբր վաղուց երազում էին գրավել այդ հանքավայրերը: Նշվում է, որ դեռ մի քանի տարի առաջ նրանք ստորգետնյա թունել են բացել Զոդ լեռան մեջ եւ վաղուց արդյունահանում եւ դուրս են հանում ոսկին: Սնարք

Պաշտոնական

Նախագահն ընդունեց արտասահմանցի դիվանագետների

Ապրիլի 8-ին Հայաստանի Հանրապետության նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանն առանձնազրույցներ ունեցավ Հայաստանում Դաշնային Ռուսաստանի արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Վլադիմիր Ստուպիշինի, Ֆրանսիայի Հանրապետության արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Ֆրանս դ' Արփինգի, Չինաստանի Ժողովրդական Հանրապետության արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Չժան Սիդզի, ԱՄՆ-ի գործերի ժամանակավոր հավատարմատար Ռոնալդ Հարմսի, Իրանի Իսլամական Հանրապետության գործերի ժամանակավոր հավատարմատար Ահմադ Սոբհանիի, Գերմանիայի գործերի ժամանակավոր հավատարմատար Նարբերտ Հայնցեի հետ:

Զրույցների ընթացքում քննարկվեցին Լեռնային Ղարաբաղի վերջին իրադարձություններին առնչվող հարցեր, ինչպես նաեւ կարծիքներ փոխանակվեցին ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի հայտարարության շուրջ: «Ազգ»

ՀՀ

Գյուղատնտեսության նախարարը լավատես է

«Գյուղատնտեսության նկատմամբ վերաբերմունքը փոխվել է, արդեն երեւում են առանձնահատուկ մոտեցումներ», այսպես սկսեց իր առաջին մամուլի ասուլիսը գյուղատնտեսության նախարար Աշոտ Ոսկանյանը:

Կարելի է ենթադրել, որ դա կախված է նաեւ նոր նախարարի նշանակումից, որովհետեւ, ինչպես նշեց պրն. Ոսկանյանը, վերաբերմունքն արտահայտվում է նախեւառաջ ֆինանսավարկային միջոցների տրամադրմամբ: Այդ առթիվ մշակվում են [illegible] մեխանիզմներ, հաստատվել է գյուղացիական եւ գյուղատնտեսական կոլեկտիվ տնտեսություններին ու գյուղատնտեսության մեջ վարձակալներին վարկերի տրամադրման, օգտագործման եւ վերահսկողության կարգը: Բացի այդ, ՀՀ Գերագույն խորհրդի կողմից գյուղատնտեսությանը տրված 13.5 մլրդ ռուբլուց որոշվել է գյուղացիական անհատ եւ կոլեկտիվ տնտեսություններին հատկացնել 7.5 մլրդ ռուբլու կարճատեւ ու երկարատեւ վարկեր: Ինչ վերաբերում է վառելանյութի ձեռքբերմանը, ապա նախարարությունն իր ունեցած միջոցներով 1 մլրդ ռուբլու վառելանյութ է հայթայթել, որը հրացվել է պայմանագրային ճանապարհով:

Ընդ որում, նախարարի կարծիքով, բոլոր շահագրգռված տնտեսությունները կարող են կապի մեջ մտնել նախարարության համապատասխան օղակի հետ եւ նրա աջակցությամբ ձեռք բերել ցանկացած քանակի վառելանյութ: Որպես օրինակ նշվեց Կալինինոյի շրջանը, որն ինքնուրույն է հոգում վառելանյութի հոգսերը եւ դեռ պատրաստակամություն է հայտնում ցանկացողներին վաճառել կանխիկ դրամի վճարման պայմանով:

Գյուղատնտեսության նախարարը անդրադարձավ նաեւ գարնանացանի աշխատանքներին, նշելով, որ այն բավարար է անցել, բայց ավելի լավ կազմակերպվել է Լեռնային Ղարաբաղում, քան Հայաստանում: Այդ հարցի առնչությամբ նախարարը հայտարարեց, թե հանրապետությունում կան սերմացուի բավականին մեծ պաշարներ, որոնք նախորդ տարիներին չեն օգտագործվել, բացակայել է դրանց համակարգումը, եւ այժմ միջոցներ են ձեռնարկվում լիարժեք օգտագործման համար:

Ասուլիսի ընթացքում խոսք գնաց նաեւ սեփականաշնորհումից հետո խոշոր եղջերավոր անասունների, խոզերի, ոչխարների, թռչնատնտեսությունների գլխաքանակի կրճատման մասին, բայց եւ նշվեց, որ վերջին շրջանում նկատվում է կովերի գլխաքանակի աճ: Նախարարը գլխաքանակի նվազումը բացատրեց ֆուրաժային հացահատիկի բացակայությամբ, միեւնույն ժամանակ նկատելով, որ աճել է հացահատիկային կուլտուրաների ցանքը: Խոսելով գյուղատնտեսական տեխնիկայի վիճակի եւ օգտագործման մասին, նախարարը հայտնեց, որ իրենց համակարգում ստեղծվում է մի կազմակերպություն, որը կկենտրոնացնի գյուղխորհուրդների տրամադրության տակ եղած տեխնիկան եւ պայմանագրերի հիման վրա կբավարարի կարիքավորներին: Հայաստանի գյուղատնտեսության զարգացմանը ցույց տալով լավատեսական վերաբերմունք, նախարարը նշեց, որ երբ չլինեին շրջափակումները ու էլեկտրաէներգիայի պակասը, ապա ավելի հեշտ կլիներ կազմակերպել գյուղատնտեսության աշխատանքները:

Ա. Դ.

Թբիլիսի

«Կանաչներ»ը ահազանգում են

Թբիլիսի, 9 ապրիլ, Սնարք: Թբիլիսիում տների պատշգամբների եւ ավտոտնակների կառուցման հետեւանքով ծառահատումները սովորական երեւույթ են դարձել:

Նորահայտ հերոստրատներին չի կանգնեցնում նաեւ յուրաքանչյուր կտրված ծառի դիմաց տուգանքի չափը, որը 100-ից աճել է մինչեւ 18000 ռուբլի: Վերջերս ձիարշավարանին մոտակա միկրոշրջանի բնակիչն այրել է ծառերով մեծ հողատարածք որպես բանջարանոց օգտագործելու նպատակով: Մեր սովալ տարում նման օրինակը կարող է վարակիչ դառնալ: ■

digitised by A.R.A.R.@

Այց

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՐՏԳՈՐԾՆԱԽԱՐԱՐԻ ԱՆԱԿՆԿԱԼ ԱՅՑԸ ՓԱՐԻԶ

«Ես կարող եմ վստահեցնել, թե Հայաստանը ջանք չի խնայի, որպեսզի ղարաբաղցիները զիջող լինեն առաջիկա բանակցություններում»

Ապրիլի 7-ին, հինգշաբթի օրն առավոտյան ժամը 10.30-ին հայտնի դարձավ, որ ՀՀ արտգործնախարար Վահան Փափազյանի գլխավորությամբ Սիրիա մեկնած պատվիրակությունը, Թուրքիայի կողմից բոլոր ճանապարհները փակելուց հետո, Հալեպից թռել էր Փարիզ:

Հայաստանի արտգործնախարարը Փարիզի նշանավոր Hotel Ritz-ում ժամը 17.00-ին մամուլի ասուլիս տվեց: Ներկա էին «Յառաջ»-ի, «Կամք»-ի, «France Armenie»-ի, «Ջումհուրիյեթ»-ի, «Միլլիյեթ»-ի, Անատոլիական լրատվական գործակալության, A. F. P.-ի, «Liberation»-ի, «La croix»-ի, «Le Monde»-ի, «Ազգ»-ի թղթակիցները եւ փարիզահայ մի խումբ մտավորականներ: Փարիզ ժամանելու պատճառները պարզաբանելուց հետո ՀՀ ԱԳ նախարարը անցավ հարցերի պատասխաններին:

Մասնավորապես նա նշեց, թե Ղարաբաղում գերի ընկած ադրբեջանցիների մեջ չկան Թուրքիայի զինվորներ ու սպաներ, կան ռուսներ եւ ուկրաինացիներ: Այնուհետեւ տեղի ունեցավ անակնկալը. «Liberation»-ի թղթակիցը Փափազյանին հայտնեց, թե ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդագրության համաձայն, որը կրկնել էր նաեւ France Info ռադիոն, Սոչիում տեղի են ունեցել եռակողմ բանակցություններ Հայաստանի, Ռուսաստանի եւ Ադրբեջանի միջեւ, զինադադար հաստատելու համար: ՀՀ արտգործնախարարը պնդում էր, թե նման բան չի եղել, ինքը տեղյակ չէր: «Liberation»-ի թղթակիցը չէր համոզվում եւ շարունակում էր պնդել իրենը:

«Միլլիյեթ»-ի թղթակցի այն հարցին, թե Ղարաբաղի եւ Հայաստանի միջեւ երկրորդ միջանցքի բացումով Ղարաբաղը Հայաստանին միավորելու նպատակ չի՞ հետապնդվում, նա պատասխանեց. «Ղարաբաղը ոչ թե միջանցք է բացել դեպի Հայաստան, այլ լռեցրել է այն կրակակետերը, որտեղից ճնշում էր գործադրվում նաեւ Հայաստանի վրա: Ղարաբաղի զինված ուժերի հրամանատարության այն հայտարարությունը, թե Ղարաբաղը տարածքային պահանջներ չունի Ադրբեջանից, վկայում է այն մասին, որ Ղարաբաղը իսկապես տարածքային պահանջներ չունի: Հայաստանի զինված ուժերը չեն մասնակցում կոնֆլիկտին»:

Պատասխանելով «Ազգ»-ի թղթակցի այն հարցին, թե որն էր ՀՌԱԿ ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանի ձերբակալության պատճառը, սկզբում նա չհասկացավ հարցը, այնուհետեւ, երբ Ռ. Կարամանուկյանը մոտեցավ նրան եւ ականջին ինչ-որ բան շշնջաց, «հիշեց». «Հիմա հասկացա, նրան կասկածում էին ինքնաշարժի մեջ ասրճանակ պահելու մեջ»:

Այնուհետեւ կրկին հարցեր տրվեցին Ղարաբաղի հարցի վերաբերյալ: ՀՀ արտգործնախարարը հավաստիացրեց, որ Հայաստանն ամեն ինչ կանի, որպեսզի Ղարաբաղին համոզի բավականին զիջումների գնալու առաջիկա բանակցություններում:

ՌԱՖՖԻ ՀԵՐՍՈՆ ԱՐԱՔՍ
Մեր սեփ. թղթակից, Փարիզ

Տրանսպորտ

Կախված ուղեւորներ անկախ հանրապետությունում

Օրվա գրեթե բոլոր ժամերին գրեթե բոլոր մարդիկ գրեթե բառեր չլինելով ամենաշռայլ ու ամենազուսպ որակումներով են դսակում գրեթե բոլոր իշխանավորներին, եւ մասնավորապես տրանսպորտի նախարարության (սկսած նախարարից, ամենից) ու նաեւ քաղխորհրդի տրանսպորտի վարչությանը:

Իսկ տրանսպորտի վարչությունը... Վարչության պետ Արամայիս Գալստյանը մեր զրույցի ժամանակ ասաց, որ քաղխորհրդի տրանսպորտի վարչությունը միայն պատվիրատու է, իսկ կատարողը «Երուղեւորտրանս» միավորումն է: Կատարման ընթացքը բոլորիս աչքի առաջ է, եւ բոլորս ենք ճաշակում բազմամակարդակ կատարման «քաղցրությունը»: Ի դեպ, պատվիրատուի եւ կատարողի միջեւ մինչեւ այժմ որեւէ պայմանագիր չկա, եւ նրանց հարաբերություններում, ըստ պրն. Գալստյանի, փաստորեն միայն ձեւական կողմեր են պահպանվում. ասենք որեւէ խախտում արձանագրելիս այն տրանսպորտի վարչությունն ուղղում է կատարողին, եւ հետագա գործողությունները մնում են վերջինիս խղճին: Եւ հետեւելով Երեւանի հասարակական տրանսպորտի աշխատանքին, բոլորովին էլ չի զգացվում, թե ինչ-որ մեկը պատժվում է կամ որեւէ պատասխանատվություն կրում: Օրվա թեկուզ ամենածանրաբեռնված ժամերին մայրաքաղաքի փողոցներում կարելի է հանդիպել «թրեւ եկող» ավտոբուսների ու «բոլկից փախած» տրոլեյբուսների:

Մի՞թե որեւէ հսկող օղակ չկա, թեեւ հիմա հսկողություն հասկացությունն էլ ձեւական է: Ինչպես նշեց պրն. Գալստյանը, այդպիսի հսկողություն նախատեսված է, դա պարտավոր են իրականացնել գծային, անվտանգ երթեւեկության եւ շահագործման ծառայությունները, որոնք գոյություն ունեն տվյալ ավտոձեռնարկությունում: Այս բոլոր օղակներում անպատասխանատու, սեփական բարօրությամբ մտահոգ անձանց «փայլուն աշխատանքն» էլ ստեղծում է այն վիճակը, որ տարբեր երթուղիների վարորդները փոխադարձ համագործակցության մեջ ճշնելով «խցիկներում» ծվարած դիսպետչերների հետ, օրվա մեջ, օրինակ, 10 ուղերթի փոխարեն կատարում են մի քանի ուղերթ: Քանի որ տվյալ ավտոձեռնարկությանն ավելի շատ հետաքրքրում է այդ օրը տրանսպորտային միջոցին տրամադրած վառելանյութի փոխարեն ստացված գումարը, որը գոյանում է տոմսի ձեւով, օրական միջին հաշվով 3000 ռ. գումարի տոմս ունեցող «Իկարուս»-ի վարորդը շատ հանգիստ կարող է իրեն տրամադրված վառելիքի քանակից մի «կանիստր» վաճառելով ապահովել տոմսի կատարումը: Իսկ մնացած վառելանյութն օգտագործում են հանուն սեփական գրպանի բարօրության, իհարկե, մասնաբաժին հասկացնելով նաեւ չկատարված ուղերթներն իբրեւ կատարված արձանագրող դիսպետչեր-բարերարին:

Քաղխորհրդի տրանսպորտի վարչության պետը դժգոհեց, որ երբ իրենք «Երուղեւորտրանս»-ին են դիմում որեւէ երթուղուց ավտոբուս (տրոլեյբուս) հատկացնելու մի այլ երթուղու, ի պատասխան ոչինչ չի արվում, կամ չեն ուզում, կամ էլ... գուցե չե՞ն կարողանում վարորդին ստիպել աշխատելու այլ երթուղում: Երթուղիների անգործության եւս մի պատճառ. ինչպես հայտնեց պրն. Գալստյանը, մասնավորապես Էրեբունու շրջանում ենթակայանի չաշխատելու հետեւանքով տրոլեյբուսները չեն երթեւեկում: Եւ «Երուղեւորտրանս»-ի կողմից տրոլեյբուսների լարերն ապամոնտաժվում ու տեղադրվում են այլ տեղերում՝ վնասված գծերի փոխարեն: Ենթադրենք, այսօրվա դրությամբ Էրեբունու շրջանում տրոլեյբուսները չեն աշխատում եւ լարերը դեռեւս անհրաժեշտ չեն, իսկ վաղը... Երբ էլեկտրատրանսպորտին հնարավորություն ըն[illegible] արդեն աշխատել, հիմա՞ [illegible] որտեղից են լարեր հայթայ[illegible] ո՞ր երթուղու «հերն են անիծելու»: Գուցե օգտագործելու են նախորդ տարիներին Դավիթաշենում ապամոնտաժված լարե՞րը, երբ մնացել են:

Այսինքն, երբ վառելիքաէներգետիկ դժվարությունները տրանսպորտի աշխատանքում խնդիրներ չհարուցեն էլ, ապա միայն վերոհիշյալ կառավարական խոչընդոտները տրանսպորտի վիճակի կայունացման լուրջ հակազդակներ են: Թեեւ Երքաղխորհրդի տրանսպորտի եւ կապի կազմակերպման վարչության պետը ասաց, թե երբ վառելիք լինի, հնարավոր կլինի գործող տրանսպորտային միջոցների քանակը կրկնապատկել, այդուհանդերձ քանի դեռ կան մեծորյա պարտաճանաչությամբ օժտված վարորդներ ու դիսպետչերներ, չի լինելու Երեւանում ոչ կարգին աշխատող տրանսպորտ, ոչ էլ դրա բարելավման հույսեր: Երբ մայրաքաղաքի հասարակական տրանսպորտը պետք է աշխատի ժամը 8-ից 20-ը (պրն. Գալստյանն ասաց, որ ժամանակացույցի փոփոխությունից հետո դեռեւս փոխված գրաֆիկը չկա), բայց ժամը 16-ից հետո արդեն մարդիկ մտածում են, թե այս անգամ որ «փափախի» վարորդին են եւս ամենաքիչը 100 ռուբլով հարստացնելու. ՀՀ ավտոտրանսպորտի նախարարությունը, «Երուղեւորտրանս»-ը եւ ինչ-որ տեղ Երքաղխորհրդի տրանսպորտի վարչությունը այս դեպքում «խոսելու տեղ չունենն», մնում է գործ անենն: Միայն թե ոչ հիմիկվա նման...

ԳԱԳԻԿ ՆԱՀԱՊԵՏՅԱՆ

Մի՞թե

Ադրբեջանն իրեն զոհի արագա է զուշակում

Երեկ Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարությունը զանգվածային լրատվության միջոցներով տարածել է մի հայտարարություն, համաձայն որի հայկական բանակը Ֆիզուլի շրջկենտրոնի մատույցներում կենտրոնացրել է մեծ քանակությամբ տանկեր, զրահատեխնիկա, կենդանի ուժ եւ մտադիր է առաջիկայում այդ ուղղությամբ անցնել լայնածավալ հարձակման: Ադրբեջանի ռազմական փորձագետներն այն կարծիքին են հայտնել, որ եթե հայկական ուժերին հաջողվի գրավել Ֆիզուլին, Ադրբեջանից ամբողջովին կկտրվեն Զանգելանի, Ղուբաթլիի, Ֆիզուլու եւ Ջեբրայիլի շրջանները, որոնց բնակչության ընդհանուր թիվը հասնում է 210 հազարի: Ըստ ադրբեջանական կողմի, դա Հայաստանին հնարավորություն կտա ընդլայնել ընդհանուր սահմանն Իրանի հետ եւ խոչընդոտել Իրանի տարածքով Բաքուն Նախիջեւանին կապող ավտոմայրուղու շինարարությունը, որն ավելի կծանրացնի Նախիջեւանի վիճակը: Վերջինս փաստորեն կմնա բացարձակապես առանց սննդամթերքի եւ վառելիքի:

Այսքանով չբավարարվելով՝ ադրբեջանական ռազմական փորձագետները շարունակում են իրենց մտավարժանքները եւ հանգում այն եզրակացության, որ Ֆիզուլու գրավումից հետո Հայաստանը հարձակման կանցնի Ադրբեջանի հյուսիս-արեւմտյան սահմանների ուղղությամբ՝ Թոուզ-Ղազախ-Աղստաֆա ճակատով: Այդ «օպերացիայի» իրականացումով, ըստ ադրբեջանցիների, Հայաստանը կփակի Ադրբեջանը Վրաստանին միացնող էներգետիկ եւ տրանսպորտային հաղորդակցության միջոցներն ու դրանով իսկ ծանր կբերի ոչ միայն Ադրբեջանի, այլեւ Վրաստանի վրա ազդելու լծակներ: Միաժամանակ Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարությունում այն կարծիքին են, թե հյուսիս-արեւմտյան ուղղությամբ հարձակումները առիթ կարող են դառնալ Հայաստան մտնող գազամուղի պարբերաբար կրկնվող պայթեցումները Վրաստանի տարածքում:

Ինչ խոսք, կարելի էր պարզապես ծիծաղել «Կիկոսի մահը» հանրահայտ հեքիաթի միամիտ հերոսների հոգեվիճակը հաջողությամբ ընդօրինակող Ադրբեջանի վերջին մտավարժանքների վրա, սակայն երկու հանգամանք ստիպում են ավելի լրջորեն մոտենալ հայտարարությանը: Նախ մտահոգություն է պատճառում այն փաստը, որ Ադրբեջանը փորձում է իր շահերը նույնացնել անմիջական հարեւանների (տվյալ դեպքում Իրանի եւ Վրաստանի) շահերի հետ եւ իրադրությունը ներկայացնել այնպես, որ Հայաստանի սպասվելիք ագրեսիան (այս մասին այնպես վստահորեն է խոսվում, կարծես արդեն սկսվել է) որքան [illegible] է նրանց համար Ադրբեջանի, նույնքան [illegible] է վտանգավոր: Երկրորդ՝ վերջին տարիների փորձը մեզ հուշում է, որ նման հայտարարություններից հետո Ադրբեջանը սովորաբար դիմում է լայնածավալ հարձակումների (ավելի ճիշտ՝ փորձում է դիմել), ուստի այս հայտարարությունն ավելի ճիշտ կլինի դիտել որպես հասարակական կարծիքի նախապատրաստում: Բացի այդ, հայտարարության մեջ բավականին հեշտ է նկատել թաքնված ակնարկն այն մասին, թե հյուսիսում հարձակում սկսելու առիթ ստեղծելու նպատակով Հայաստանն ինքը կարող է պայթեցնել հանրապետություն մտնող գազամուղը:

Ինչ վերաբերում է Ֆիզուլու գրավմանը, ապա մի քանի օր առաջ Լեռնային Ղարաբաղի ինքնապաշտպանության կոմիտեի նախագահ Սերժ Սարգսյանը հայտարարել է, թե ԼՂՀ ինքնապաշտպանության ուժերն առայժմ մտադիր չեն գրավել շրջկենտրոնը, եւ մենք այն կարծիքին ենք, թե քանի Ֆիզուլին առայժմ գրավված չէ, ուստի Ադրբեջանի ռազմական հրամանատարությունը պետք է որ Սերժ Սարգսյանի խոսքերին չհավատալու որեւէ հիմք չունենա:

Ա. Բ.

Մնջոյանի անվան նուրբ օրգանական քիմիայի ինստիտուտում գործող կոոպերատիվը՝ «Նաղեժդա»-ն, վաճառում է պտղատու ծառերի տնկիներ շուկայական գներից բավականին ցածր գներով:

Հեռ. 28-52-91, Մարկոսյան Սերոբ

Սփյուռք

Հայ ճարտարապետը կառուցում է Էմիրաթներում

Աբու Դաբիում շուտով շահագործման կհանձնվի Արաբական Միացյալ Էմիրությունների բանակի բարձրաստիճան սպաների մշակութային համալիրը:

Իր ճարտարապետական լուծումով բարդ ու եզակի կառույց է այն: Միաձույլ եւ լարային եղանակով կառուցված համալիրը զբաղեցնում է 42 հազար քառակուսի մետր եւ հենված է 3 սյուների վրա, որոնց կողային թռիչքը կազմում է 185 մետր, իսկ կենտրոնականը 80 մետր: Համալիրն ունենալու է միջազգային չափանիշներին համապատասխան լողավազաններ, 980 տեղանոց թատրոն, ռեստորան, փակ հրաձգարան, մարզական տարբեր ձեւերի եւ մշակութային միջոցառումների սրահներ, ինչպես նաեւ համակարգչային կենտրոն ու գրադարան:

Այս հետաքրքիր եւ եզակի կենտրոնի ճարտարապետ-շինարարը մեր հայրենակից Անդրանիկ Դաղլյանն է: Ծնվել է 1939 թ. Լիբանանում, մասնագիտական կրթությունն ստացել է Երեւանի պոլիտեխնիկական (այժմ ճարտարագիտական) ինստիտուտում, որի սփյուռքահայ սաների առաջին սերնդի շրջանավարտներից է: Այնուհետեւ աշխատել է Միջին Արեւելքի տարբեր երկրներում՝ Լիբանան, Իրաք, Կահիրե, Սաուդյան Արաբիա, Աբու Դաբի... 1965-ից լինելով տարբեր երկրներում, հատկապես 1975 թ. լիբանանյան քաղաքացիական պատերազմից հետո աշխատելով արաբական այլ քաղաքներում, նա տարբեր վայրերում դարձել է 20-ից ավելի շինությունների հեղինակ: Իսկ այժմ Աբու Դաբիում կառուցում է 460 տեղանոց հյուրանոց, կից մզկիթով, նավթի մասնագետների համար: Նա Բեյրութի «Խաչիկ եւ Այանի» ճարտարապետական ընկերության Աբու Դաբիի ներկայացուցիչ-ճարտարապետն է:

Ապրելով եւ աշխատելով Հայաստանից հեռու, Անդրանիկ Դաղլյանը մեծ աշխատանքներ է կատարել տեղի 350 մարդուց բաղկացած հայ համայնքի համար, նրանց հայ պահելու եւ հայրենիքի հետ կապերը սերտացնելու ուղղությամբ:

Այդ նպատակով է, որ 1979-ին նա դարձավ տեղի Հայ ազգային խորհրդի հիմնադիրներից մեկը, իսկ մոտ 10 տարի անց հիմնեց Հայկական մշակութային ընկերությունը, որն էլ նախագահեց երկու տարի: Այդ ընթացքում Անդրանիկն ու նրա գործակիցները համայնքի համար կազմակերպեցին գրականության եւ մշակույթի վեց դասախոսություն: Իսկ վերջերս Աբու Դաբիի մշակութային կենտրոնի ցուցասրահում հայաստանցի [illegible] նկարիչների ներկայացրած 48 աշխատանքների ցուցադրումը դարձավ [illegible] լավագույն միջոցառումներից մեկը, ուր առաջին անգամ գաղութը հնարավորություն ստացավ ծանոթանալ հայ ժամանակակից արվեստին:

Ընկերությունն այժմ էլ շարունակում է Դաղլյանի հիմնադրած եւ հիմա կարծես ավանդույթ դարձած Հայաստան-Աբու Դաբի մշակութային կամրջը: Շուտով համայնքը նոր հյուրեր կունենա հայրենիքից, երգի ու պարի գրեթե 80 ներկայացուցիչներ խմբով արվեստով կլցնեն ու կուրախացնեն օտար ափերում ապրող այդ հայորդիների սրտերը: ■

Պաշտոնական

Գ. Հարությունյանը մեկնեց Լատինական Ամերիկա

ՀՀ նախագահի մամուլի ծառայությունից հաղորդեցին, որ ապրիլի 8-ին «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի տեղական մարմինների աշխատանքներին ծանոթանալու նպատակով Հայաստանի փոխնախագահ Գագիկ Հարությունյանն աշխատանքային այցով մեկնեց Լատինամերիկյան երկրներ: Փոխնախագահին ուղեկցում է «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի գործադիր տնօրեն Մանուշակ Պետրոսյանը:

«Ազգ»

digitised by A.R.A.R.@

Ինչու է անհրաժեշտ հասարակության երկրորդ փաղանգը

Ողբում եմ քեզ, Հայոց աշխարհ, ողբում եմ քեզ, բոլոր հյուսիսային ազգերի մեջ վեհագույնդ, որովհետեւ վերացան թագավորդ ու քահանան, խորհրդականդ եւ ուսանողդ. վրդովվեց խաղաղությունը, արմատացավ անկարգությունը, խախտվեց ուղղափառությունը, հիմնավորվեց տգիտությամբ չարափառությունը: ... Այժմ ներսը կռիվներ, դրսից արհավիրք... Եւ չկա այն խորհրդականը, որ խրատեր եւ պատերազմի պատրաստեր: ... Եւ այս բոլորի վրա ամեն կողմից խռովություն, համաձայն այն խոսքին, թե ամբարիշտներին խաղաղություն չկա:

Մ. ԽՈՐԵՆԱՑԻ, «Ողբ»

Կարելի է բոլոր ժամանակներում մեջբերել այս խոսքերը եւ «Ողբն» ամբողջությամբ, եւ դրանով ամեն ինչ ավարտված համարել: Կարելի է ձեռափոխել եւ «ինքնուրույնացնել», եւ նույնիսկ հպարտանալ, թե հասել ես գիտակցման այդ աստիճանին: Այդ ամենը խաբեություն է, երբ ոչինչ չես ձեռնարկում, երբ ազնիվ չես եւ երբ գործով չես արդարացում: Խորենացին առաջինն էր դարաշրջանի մտածողների մեջ, որը ոչ միայն գիտությամբ, այլեւ քաղաքացիական կեցվածքով արձանագրեց ոչ միայն հեռատեսությունը, այլեւ հայ ժողովրդին համակող ախտերը, որոնք 15 դար բուժում չստացան: Խորենացու աչքի առաջ անդառնալիորեն քայքայվում էր հայ հասարակությունը. վերանում էին բնիկ ազնվատոհմերը, ժողովուրդը սովորում էր քոչվորությանը, մտավորական վերնախավը բռնում էր ինքնախաբեության հեշտ ճանապարհը: Իսկ դրանից առաջ իսկապես հերոսական անցյալ կար, որի կորստի կսկիծը ստիպեց Խորենացուն գրել «Ողբը», որով էլ ավարտվում է Հայոց մեծերի պատմությունը: Այնուհետեւ [illegible] դար խառնակ ժամանակների, պարտությունների, կորուստների, քոչվորության պատմությունը:

Տարածքների կորստից ավելի սարսափելին գաղափարական վերնախավի կորուստն է, որից հետո ժողովուրդը դատապարտվում է: Չի կարելի ասել, թե այս 15 դարերի ընթացքում ժողովրդի միջից սրափ մտածող անհատներ դուրս չեն եկել, որոնք տարբերակում էին իրական եւ կեղծ արժեքները. Խորենացին, Հակոբ Պարոնյան, Ավետիք Բահաթրյան, Չարենց: Այս մարդկանց ճիգերն արդյունք չտվեցին [illegible] որ չկար [illegible] հասարակությունը: Առավել եւս չկար հասարակության երկրորդ փաղանգը, որն իր մեջ խտացներ իրական արժեքների համակարգը եւ նույնիսկ պետության չգոյության պայմաններում պահպաներ ժողովրդի գոյատեւման ու զարգացման նախադրյալները: Սկսվեց սերունդների կատաղի պայքարը միմյանց ոչնչացնելու ուղղությամբ: Այդ ոչնչացումն արժեքների վերագնահատման պայքար չէր, այլ իշխանության ու ազդեցության: Խախտվել էր զարգացման ընդհանուր տրամաբանությունը, եւ կայունությունից կայունություն հայ կոչվող էթնոսը դանդաղ ու հետեւողական գլորվում էր դեպի հետադիմություն, մինչեւ մեր օրերը: Այն ամենը, ինչ ազգային էր ու առաջադեմ, ոտնատակ էր գնում անտարբերության ու նյութի գերիշխանության պայմաններում. թերզարգացած հասարակության վերնախավը ընտրում էր հեշտ ճանապարհն ու ներքին անբավարարվածությունն արտահայտում զանգվածային կեղծ հեռատեսականության միջոցով, վճռական պահերին ժողովրդին լքելով: Պատմության մեջ բազմաթիվ հնարավորություններ եղան, որոնք բաց թողնվեցին, քանզի յուրաքանչյուր սերունդ ինքն էր ուզում վայելել, խուսափելով անհրաժեշտ սեւագործ աշխատանքը կատարելուց հանուն հաջորդ սերունդների:

Այս ամենի խտացումն էր 20-րդ դարասկիզբը: Հայ ժողովուրդը չտեսնված հնարավորություն էր ստացել պետություն կերտելու ոչ թե ավերակների վրա, այլ բավականին նշանակալից հիմքի՝ հող, հայ բնակչություն Արեւմտյան Հայաստանում եւ Կովկասում, զգալի առեւտրական եւ արդյունաբերական կապիտալ, կռվելու փորձ ու ցիր ունեցող խմբեր: Թվում էր, հայ վերնախավը, քաղաքական կազմակերպությունները պետք է որ կարողանային օգտագործել այդ հնարավորությունը, լծվելով տքնաջան աշխատանքի եւ կիրառելով «պառուզա»-ի օրենքը: Սակայն գլուխ բարձրացրեց հին ախտը՝ չբավարարված եւ ազգային արժեքներ չկրող վերնախավը տվեց «կարճ» ճանապարհին եւ վայելելու մոլուցքին. հագնելով օտարածին գաղափարներով զինված, նրանք ոչ միայն տապալեցին այդ հնարավորությունը, այլեւ կործանեցին պատմական հայրենիքը, մի ողջ ժողովուրդ եւ հայրենիքի ու ժողովրդի ապագան:

Խոստովանենք, որ մենք խոշոր պարտություն ենք կրել, եւ չզովաբանենք այս կամ այն հերոսական դրվագը: Ընդունենք, որ այդ ամենի մեջ միայն մենք ենք մեղավոր, եւ ոչ դրսի ուժերը: Դրսի ուժերն ամեն ինչ անում էին իրենց հայրենիքի համար, իսկ մենք՝ ոչ: Երբ մենք չընդունենք այս պարզագույն ճշմարտությունը, մենք հավիտյանս դատապարտված ենք. մեր աչքը միշտ ուրիշի ձեռքին է լինելու, արժանապատվությունը նրանց կրնկի տակ, մեր զորախմբերին օտարներն են հրամայելու եւ տանելու առաջին գիծ՝ գլխովին ջախջախ[illegible]: Իսկ մեր [illegible] ոչնչանալու են մեր նվիրյալները:

Ի՞նչ պետք է անի պարտված ժողովուրդը: Հաղթողին հուշարձա՞ն կանգնեցնի: Սա կրկին ընտրության հեշտ ճանապարհն է, որից մենք այս անգամ պարտավոր ենք խուսափել, քանզի կրկին փոքր հնարավորություն է տրվել մեզ: Երբ Արեւմտյան Հայաստանի մնացորդներն անցան Կովկաս եւ այնտեղ ստեղծվեց պետության պես մի բան, այսօր անցնելու տեղ չկա, եւ սա իսկապես վերջն է լինելու: Երբ մտածում ենք, թե այստեղ-այնտեղ սփյուռք ունենալը գոյատեւման ձեւ է, սխալվում ենք, քանզի երեք սերունդ անց վերանում է ազգային պատկանելությունը:

Հասարակության երկրորդ փաղանգն այսօր հիմնականում պետք է կազմի 60-ականներին ծնված սերունդը, այսինքն իմ սերունդը, որը կատարել է 1988 թ. հեղափոխության սեւ աշխատանքը, կռվում է ռազմաճակատներում, «գործ անելու» համար գնում է Ռուսաստան: Այս սերունդն առանձնակի պատասխանատվություն է կրում, քանզի կրելով ավագ սերունդների հարվածները, նաեւ պարտավոր է պատրաստել հաջորդին, որն աճում է վայրենի, գրեթե բարբարոս պայմաններում: Այսինքն, ավագ եւ կրտսեր սերունդներն այսօր օբյեկտիվորեն գրեթե ոչինչ չունեն ավելացնելու եղածին, սա է դժբախտությունը: Պատասխանատվությունը կրկնակի ծանրանում է հենց այս հանգամանքով՝ ձեւավորվել որպես սերունդ, երբ այն երեք մասի է բաժանված ինտելեկտ-զինվոր-գործարար, եւ որպես հասարակության երկրորդ էշելոն:

Դրա անհրաժեշտությունն ու նշանակությունը դժվար է ընդգրկել: Մեր պատկերացմամբ, այն կոչված է ապահովել ազգի բնականոն զարգացման արժեքների համակարգը, լինել այն պատնեշը, որն ընդունակ է դիմակայել ներքին եւ արտաքին գաղափարական էքսպանսիային, կանխել իրադարձությունների կործանարար ընթացքը, ուղղություն տալ ինտելեկտին կոնկրետ նպատակների համար: Այն ժողովուրդը, որի ներսում չի ձեւավորվել երկրորդ էշելոնը, դատապարտված է հավերժական խաղալիքի ստորացուցիչ դերին, ենթակա է մշտական ցնցումների ու ողբերգությունների, խոշոր կորուստների: Նրա հայրենիքը մշտապես լինելու է ուժի կոխան, էժան առեւտրի առարկա, որի շուրջ նույնիսկ սակարկություն չի լինելու: Հասարակական մտքի բացակայությունը լցնելու են զանազան աղանդներն ու օտար գաղափարները, եւ ժողովուրդը վերածվելու է քարանձավային կեցությամբ կիսավայրենի միավորի: Սրա ակնհայտ ապացույցն այսօրվա զարգացած երկրներն են, որոնք անկախ իշխանության գլուխ անցած ուժերի ընդունակություններից եւ նվիրվածության աստիճանից, խոշոր ցնցումներ ու կորուստներ չեն ունենում, քանզի ունեն ձեւավորված հասարակություններ՝ բնական պահանջմունքների անուրանալի համակարգով, եւ հասարակության երկրորդ փաղանգը:

Երկրորդ փաղանգը պարտավոր է ժողովրդի մեջ արմատավորել կորստի գիտակցությունը: Մինչ այսօր մենք չունենք այդ զգացողությունը, ապացույց՝ զանգվածային փախուստը հայրենիքից: Մենք չունենք նաեւ հայրենիքի զգացողություն, քանզի Հայաստանը ներկա սահմաններով իսկապես հայրենիք չէ եւ չի կարող դառնալ: Մենք, օրինակ, չենք գիտակցում, որ հանձնված Գետաշենը կամ ցանկացած հայկական գյուղ Կովկասում ու մասնավորապես Ադրբեջանում շատ ավելին արժե, քան այս սահմաններով Հայաստանը: Երկրորդ փաղանգի խնդիրն է սա՝ չափել կորստի աստիճանը եւ հարստությունը, նաեւ տիրել դրան ու թույլ չտալ նոր հանձնումը: Այս եւ բազմաթիվ այլ խնդիրներ, որոնք պետք է ծառ[illegible] նրա ուժեր[illegible]:

Կրկնում ենք, երբ չձեւավորվի հայ հասարակության երկրորդ փաղանգը, ժողովուրդը կանգնելու է մանկուրտ դառնալու վտանգի առջեւ: Երբ իսկապես մենք հին ժողովուրդ ենք եւ ունեցել ենք ավանդույթներ, միեւնույն է, յուրաքանչյուր օրգանիզմ բնական ընթացք է ապրում դեպի մահ: Ժողովրդի դեպքում այդ մահը կարելի է կանխել վերահսկողական միջամտությամբ՝ արժեքների համակարգի, երեւույթների ընկալման կտրուկ վերանայմամբ, որը դարձյալ երկրորդ փաղանգի պարտականությունն է: Հանգրվանային, դանդաղ, սակայն հետեւողական ընթացք՝ ծանր ու արյունալի աշխատանք, ահա ընտրության այն ճանապարհը, որից մենք խույս ենք տվել դարեր շարունակ, կարծելով, թե աշխարհին ու ինքներս մեզ շատ բան ենք տվել, չհասկանալով, որ իրականում ոչ մի հետք չենք թողել մարդկային քաղաքակրթության վրա, քանզի ուժեղ չենք եղել: Անձամբ ես չեմ ուզում, որ մենք դառնանք «հին» եւ այսօր արհամարհված ժողովուրդների՝ հույների, իռլանդացիների, հնդիկների, արիական ցեղերի եւ այլոց շարքին, որոնց աշխարհի մեծերը ցանկացած պահի կարող են դարձնել արյան սանդղաչափ եւ բնական ընտրության հասկանալի զոհ:

ՀԱՅԿԱԶՆ ՂԱԶԱՐՅԱՆ

Վ. Շումեյկո. Արտադրության անկումը դադարել է

Ռուսաստանում արդյունաբերական արտադրության անկումը դադարել է: Այս մասին ապրիլի 8-ին հայտարարեց Ռուսաստանի կառավարության նախագահի առաջին տեղակալ Վլադիմիր Շումեյկոն լրագրողների հետ իր հանդիպման ժամանակ: Նրա խոսքերով, «արդեն գրեթե կես տարի է, ինչ անկման մասին խոսք անգամ լինել չի կարող, եւ ինֆլյացիայով դրա շուրջ վարվող խոսակցությունները քաղաքական բլեֆ են»:

Վկայակոչելով վիճակագրական տվյալները, Վ. Շումեյկոն հայտնեց, որ արտադրության ծավալների վերջին նվազումը նկատվել է այս տարվա հունվարին, բայց բացատրելի է, նկատի ունենալով այդ ամսին աշխատանքային օրերի թվի կրճատումը: Գների աճի տեմպերը նույնպես դանդաղել են, կազմելով հունվարին 27, փետրվարին 25 եւ մարտին 17 տոկոս: Հունվար-փետրվարին պետբյուջեն պակասորդ չի ունեցել, ապահովվել է պետական եկամուտների ու ծախսերի դրական հաշվեմնացորդ: Նվազում է արժեզրկման ամսական ինդեքսը. հունվարին այն կազմել է 27, փետրվարին 25, մարտին 17 տոկոս: Ըստ կանխատեսումների, ապրիլին գների աճի տեմպերը կդանդաղեն, հասնելով 12-14 տոկոսի:

Մեկնաբանելով արդյունաբերական արտադրության ցուցանիշների դինամիկան, առաջին փոխվարչապետը հայտարարեց, որ ներկայումս ավարտվել է «ցնցաբուժության» եւ տնտեսական հին համակարգի փլուզման փուլը եւ սկսվել է կայունացման փուլը: Կառավարությունը հետեւում է իր ընտրած ֆինանսական քաղաքականության ուղղություններին, կրճատվել են կենտրոնացված վարկերի հատկացման ծավալները. եթե անցյալ տարվա հունիս-հոկտեմբերին դրամազանգվածի աճի տեմպերը կազմել էին 28,4 տոկոս, նոյեմբեր-հունվարին 12,8, ապա փետրվարին կազմեցին 9,9 տոկոս:

Վ. Շումեյկոն նշեց, որ դրական որոշակի արդյունքներն ապահովվել են զգալի չափով այն բանի շնորհիվ, որ կառավարությանը հաջողվել է ընդհանուր առմամբ Ռուսաստանի կենտրոնական բանկի հետ համաձայնեցնել դրամավարկային զանգվածի կրճատման գործողությունները:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Եվրոպացիները հրապարակայնության կոչ են անում

Զենքի միջազգային առեւտրի ոլորտում ավելի մեծ հրապարակայնության ապահովման համար եվրոպական միավորումը մտադիր է սովորական սպառազինություններ վաճառող կամ գնող բոլոր երկրների կառավարություններին առաջարկել մինչեւ այս տարվա ապրիլի 30-ը ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղարին լիակատար տեղեկություններ ներկայացնել այդ դաշտի արտահանական-ներմուծական գործառնությունների վերաբերյալ՝ ՄԱԿ-ի մատյանում տվյալների արձանագրման համար: Այս մասին հաղորդում է Ֆրանս պրես գործակալությունը, վկայակոչելով Ֆրանսիայի մայրաքաղաքի դիվանագիտական աղբյուրները:

«Եվրոպական եռյակը»՝ Դանիան, Մեծ Բրիտանիան եւ Բելգիան (այսինքն այն երկրները, որոնց ընթացիկ, նախորդ եւ հաջորդ կիսամյակների ընթացքում [illegible]վել են նախագահական պարտականությունները եվրոպական միավորման ղեկավար մարմիններում) մոտ ժամանակներս համապատասխան բանակցություններ կվարեն բոլոր շահագրգիռ պետությունների կառավարությունների հետ:

Նույն աղբյուրների տեղեկացման համաձայն, Ռուսաստանը մեծ հետաքրքրություն է հանդես բերում այդ նախաձեռնության նկատմամբ, քանի որ նա եռանդագին դուրս է գալիս զենքի առեւտրի միջազգային շուկա եւ «ուզում է գործել այդ բնագավառում սահմանված նորմաներին ու կանոններին համապատասխան»:

Ինչպես Ֆրանս պրես գործակալությանը տված հարցազրույցում հայտարարեց Արեւմուտքի դիվանագետներից մեկը, զենքի վաճառքի ու գնումների վերահսկման ապահովման նպատակով ՄԱԿ-ի ձեռնարկած միջոցները բավական սահմանափակ արդյունք են տալիս, քանի որ մինչեւ վերջերս ՄԱԿ-ի մատյանում արձանագրվում էին միայն լրիվ կազմով մատակարարվող զենքի առեւտրի գործարքները եւ հաշվի չէր առնվում սպառազինությունների առանձին բաղադրամասերի կամ պահեստամասերի վաճառքը:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Ժ. Ասալի. Արագ, բայց ոչ այնքան

«Այն, ինչ վերջին օրերին տեղի է ունենում Ռուսաստանում, իրականում գործող դեմոկրատիայի դրսեւորում է: Իմ կարծիքով, դա իրադարձությունների բնականոն զարգացում է, որ կարելի է միայն ողջունել», հայտարարեց Վերակառուցման ու զարգացման եվրոպական բանկի նախագահ Ժ. Ասալին իտալական «Կոռիերե դելլա սերա» թերթին տված հարցազրույցում: Շուկայական տնտեսության բնույթը պահանջում է քանդել այն, ինչ հնացել է: Այս տեսակետից ռուսական հին տնտեսությունը վերջիվերջո կդադարեցնի իր գոյությունը: Ներկայումս առավել կարեւոր է ստեղծել նորը եւ ոչ թե փորձել ամրապնդել այն, ինչ հիմա գոյություն ունի: Չնչին բացառությամբ, ամեն ինչ հարկ կլինի նորից կառուցել: Այն ամենի մի մասը, ինչ կստեղծվի, կհայտնվի մասնավորի ձեռքին, որն այդ փուլում կբարգավաճի, սակայն մյուս մասն առողջ կլինի: Վերափոխումների արագությունը կախված է կոնկրետ իրավիճակից: Այսպես, գների ազատականացումը հարկավոր է գործել արագորեն, իսկ սեփականաշնորհումը հարկավոր է ավելի դանդաղ անցկացնել, իսկ ընդհանուր առմամբ չի կարելի գործել այնքան արագ, որ ամենուրեք սեւ շուկա ստեղծվի: Կարեւոր է ունենալ կառույցներ, որոնք կկառավարեն այդ գործընթացը: Սեփականաշնորհը նշանակում է սուզում ծովի խորքերը: Այն կարեւոր է նախեւառաջ ռուսական կապիտալիզմի ամրապնդման, շուկայական տնտեսության անշրջելիության եւ ոչ թե ամեն ինչ օտարերկրյա ընկերություններին վաճառելու համար: Այո, հողի սեփականաշնորհումն անհրաժեշտ է, բայց չեմ կարծում, թե հարկավոր է այն բաժանել մանր պատառիկների: Ճիշտ այդպես, չպետք է բաժանել հողամշակման մեքենաների համակարգը: Որպես մեքենաների ապահովման նվազագույն միավոր, օգտակար են կոոպերատիվները»:

Խոսելով Արեւմուտքի օգնության մասին, Ասալին նշեց. «Իհարկե, դա կարեւոր է: Բայց կենսականորեն կարեւոր է, որ Արեւմուտքը Ռուսաստանը Եվրոպայի մաս ճանաչելու կամք դրսեւորի, նրան մասնակից դարձնի միջազգային տնտեսությանը: Երբ այսօր Արեւմուտքում միասնացման չդիմեն, վաղն այնտեղ վախ կհայտնվի: Ռուսաստանը կշրջվի Արեւմուտքի դեմ: Ինչ վերաբերում է դրամի օգտագործմանը, իհարկե, դա ռուսաստանցիների գործն է»:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

digitised by A.R.A.R.@

Տեսակետ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱՅԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՄԻ ՔԱՆԻ ՀԻՄՆԱՀԱՐՑԵՐ

Ինչպես հաճախ է լինում դժբախտ ժամանակներում, բարեմիտ որոշումը կայացվել է այն ժամանակ, երբ հարմար պահը արդեն բաց է թողնվել:

ՏԱԿԻՏՈՍ

Այսօր մեր հանրապետության էներգետիկայի զարգացման խնդիրները տեսական լայն քննարկումների առարկա են դարձել: Հեռուստատեսությամբ ու մամուլի էջերում, տարբեր գիտաժողովներում ու խավաքներում կարծիքներ են հնչում (հաճախ իրարամերժ) էներգետիկայի զարգացման այս կամ այն ուղու ֆինանսատնտեսական ու գիտատեխնիկական նպատակահարմարության մասին, ելնելով բնապահպանական, հաճախ նաեւ ազգային անվտանգության (կապված ԱԷԿ-ի վերագործարկման հետ) շահերի տեսանկյունից: Տեսական քննարկումները շատ են, իսկ գործնական քայլե՞րը... Համենայն դեպս այդ քայլերի շոշափելի արդյունքը մեր ժողովուրդն առայժմ չի զգում, չնայած այսօր բոլորն են ընդունում այդ ուղղությամբ արագ գործելու անհրաժեշտությունը:

Մենք կցանկանայինք որոշ նկատառումներ արտահայտել մի քանի հիմնախնդիրների վերաբերյալ, որոնց իրականացման ուղղությամբ գործնական քայլերը, մեր կարծիքով, առաջնահերթ նշանակություն ունեն հանրապետության էներգետիկայի զարգացման համար:

Մեր հանրապետության էներգետիկայի զարգացումն իրականացվել է նախկին Խորհրդային Միության (հետագայում նաեւ ՏՓԽ-ի անդամ երկրների) միասնական էներգահամակարգի զարգացման շրջանակներում, չնայած սկզբնավորվել է 1903-1905 թթ: Զարգանալով էներգետիկայի ավանդական ճյուղի՝ հիդրոէներգետիկայի հիմքերի վրա, այն իր զարգացման եզրագծին հասավ 1980-ական թթ., երբ շահագործման հանձնվեց ատոմային էլեկտրակայանը (815 հազ. կՎտ հզորությամբ):

Այսօր ժամանակը չէ հանրապետության էներգետիկայի այդ տարիների ճյուղային կառուցվածքն արտահայտող մանրամասն թվային տվյալներ բերել (դրանք հանրահայտ են), միայն նշենք, որ 1980-1987 թթ., որոնք էներգետիկ ապահովվածության լավագույն տարիներն էին հանրապետությունում, էլեկտրաէներգիայի արտադրության 15 տոկոսը բաժին էր ընկնում հիդրոէլեկտրակայաններին, իսկ մնացածը՝ ջերմաէլեկտրակայաններին ու ատոմային էլեկտրակայանին:

Այսօրվա կործանարար վառելիքա-էներգետիկ ճգնաժամը բազմաթիվ օբյեկտիվ ու սուբյեկտիվ պատճառների հետեւանք է: Դրանց մասին շատ է գրվել ու խոսվել: Այսօր այդ ճգնաժամի հաղթահարման քայլերի ժամանակն է:

Օրվա հրամայականն է դարձել հանրապետության էներգետիկայի զարգացման հիմնավոր, հեռանկարային ծրագրի իրականացումը: Որո՞նք են այդ զարգացման հնարավոր առանցքային ուղղությունները: Դրանք երկուսն են:

– Հայաստանի Հանրապետության սեփական էներգահամակարգի ստեղծումը, որը բխում է մեր անկախ պետականության շահերից, այդ հասկացության քաղաքական, տնտեսական, սոցիալական եւ այլ տեսակներով:

– Շրջանի առավել հզոր վառելիքա-էներգետիկ պաշարներ ունեցող երկրների էներգահամակարգում ընդգրկվելը՝ հանրապետության էներգետիկայի այս կամ այն ճյուղի կարիքները (մասնակիորեն կամ լրիվ) բավարարելու համար:

Որո՞նք են զարգացման առաջին ուղու իրականացման հնարավոր եւ առավել անհրաժեշտ գործնական քայլերը:

1. Հիդրոէներգետիկա

Այսօր, առավել քան երբեւէ, անհրաժեշտ է առանձնակի ուշադրություն դարձնել հիդրոէներգետիկայի զարգացմանը, ձգտելով առավել արդյունավետորեն օգտագործել հանրապետությունում առկա հիդրոէներգետիկ պաշարները: Հիդրոէներգետիկայի զարգացման անհրաժեշտ նախադրյալներ հանրապետությունում կան, շատ են: Այդ տեսակետից առանձնակի նշանակություն ունի հանրապետության արդյունաբերության էլեկտրատեխնիկական եւ մեքենաշինական ճյուղերի զարգացման համեմատաբար բարվոք վիճակը, որոնց ձեռնարկությունները կարող են բավարարել էլեկտրաէներգիայի արտադրության, հաղորդման եւ սպառման տեխնիկական միջոցների լայն տեսականի: Այդ ձեռնարկություններից շատերը («Հայէլեկտրամեքենա», «Հայէլեկտրասարք», «Հրազդանմեքենա» արտադրական միավորումներ, Երեւանի կաբելի գործարան եւ այլն) ժամանակի ընթացքում արտադրության շատ ուղղություններում ձեռք են բերել մենաշնորհային դեր ոչ միայն նախկին ԽՍՀՄ-ի եւ ՏՓԽ-ի անդամ երկրների, այլ նաեւ մեր շրջանի երկրների սահմաններում:

Այսօր աշխարհում մեծ հետաքրքրություն կա փոքր հիդրոէներգետիկայի նկատմամբ: Բավական է նշել, որ փոքր հզորությամբ հիդրոէլեկտրակայանների (միկրո ՀԷԿերի) համալիր սարքավորումների միասնականացված բաղադրամասերի արտադրությունը լայն տարածում ունի աշխարհի մի շարք զարգացած երկրներում՝ ԱՄՆ-ում, Ֆրանսիայում, Ճապոնիայում, Գերմանիայում եւ այլն: Վերջին տարիներին այդ աշխատանքներին առանձնակի ուշադրություն է դարձվում Դաշնակցային Ռուսաստանում:

Մեր հանրապետությունում հիդրոէներգետիկայի զարգացմանը անհրաժեշտ ուշադրություն է դարձվել մինչեւ 1970-ական թթ. սկզբները: Դեռեւս 1940-ական թթ. սկզբներին աշխատանքներ էին տարվում նույնիսկ հզորությունների ցածրագույն սանդղակով (20-50 կՎտ), գյուղատնտեսության բնագավառում շահագործման համար նախատեսված միկրո ՀԷԿերի միասնականացված տիպերի նախագծման եւ այն ժամանակներում կազմավորման փուլում գտնվող էլեկտրաարդյունաբերական եւ մեքենաշինական ձեռնարկություններում նրանց արտադրության կազմակերպման ուղղությամբ: Հետագայում, առանձնապես ատոմային էլեկտրակայանի շինարարության տարիներին եւ նրա շահագործումից հետո, հրապուրանքը «մեծ» էներգետիկայի նկատմամբ ոչ միայն հետին պլան մղեց հանրապետությունում հիդրոէներգետիկայի զարգացման խնդիրները, այլեւ ժամանակի ընթացքում շարքից դուրս բերվեցին մի շարք փոքր հզորությամբ հիդրոէլեկտրակայաններ, որոնք դեռ երկար ու հուսալիորեն կարող էին ծառայել իրենց նպատակին:

Հանրապետության վերոհիշյալ արդյունաբերության ճյուղերի գիտաարտադրական հզոր կարողությունների նպատակահարմար օգտագործման հնարավորություն կա կազմակերպել փոքր հզորությամբ հիդրոէլեկտրակայանների համալիր սարքավորումների միասնականացված տիպերի զանգվածային արտադրություն՝ մեր գետերի հիդրոէներգետիկ պաշարներին առավել համապատասխան հզորությունների սանդղակով (մինչեւ՝ 7000-8000 կՎտ): Առկա տեխնոլոգիական կարողությունները թույլ են տալիս արագորեն յուրացնել փոքր հիդրոլեկտրակայանների կառուցվածքային բաղադրամասերի (հիդրոգեներատորների, ուժային տրանսֆորմատորների ու կաբելների, չափիչ սարքերի, հեռակառավարման համակարգերի եւ այլն) արդիականացված տիպերի արտադրությունը: Առավել գործնական դժվարությունը հիդրոտուրբինների եւ նրանց սնող հիդրոհանգույցների արտադրության կազմակերպումն է, որի համար անհրաժեշտ է համապատասխան հոսքագիծ: Բայց դա լուծելի խնդիր է: Սկզբնական շրջանում անհրաժեշտ հզորությամբ հիդրոտուրբիններ կարելի է պատվիրել Դաշնակցային Ռուսաստանի համապատասխան ձեռնարկություններում՝ փոխարենն առաջարկելով այնտեղ դեռեւս մեծ պահանջարկ ունեցող մեր էլեկտրաարդյունաբերության արտադրանքի լայն տեսականին:

Ըստ որում, մեր հանրապետությունում հիդրոէներգետիկ սարքավորումների արտադրության կազմակերպման եւ շահագործման արդյունավետության տեսակետից առավել հարմար են փոքր հիդրոէլեկտրակայանների հետեւյալ տիպերը. 25-100 կՎտ հզորությամբ միկրո ՀԷԿեր, որոնք կարող են տեղադրվել լեռնային ջրահոսքերի վրա, էներգետիկական կասկադավորման սկզբունքով եւ օգտագործել գյուղատնտեսական օբյեկտների (անասնապահական ֆերմաների, նոր կազմավորվող ֆերմերային տնտեսությունների եւ այլն) ավտոնոմ էներգամատակարարման համար, 100-500 կՎտ հզորությամբ (մեկ կամ մի քանի տուրբին-գեներատորային հանգույցներով) հիդրոէլեկտրակայաններ՝ փոքր գյուղական բնակավայրերի էներգամատակարարման համար, 1000-5000 կՎտ եւ ավելի հզորությամբ (մի քանի տուրբին-գեներատորային հանգույցներով) փոքր հիդրոէլեկտրակայաններ՝ մեծ գյուղական եւ փոքր քաղաքային բնակավայրերի էներգամատակարարման համար:

Առավել մեծ հզորությամբ (մինչեւ 30 ՄՎտ եւ ավելի) հիդրոէլեկտրակայանների հիդրոէներգետիկ սարքավորումների ձեռք բերման (նրանց արտադրության յուրացումը հանրապետությունում առայժմ տնտեսապես նպատակահարմար չէ) եւ նրանց շինարարության իրականացման համար անհրաժեշտ ֆինանսանյութական բավարար միջոցների հայթայթման համար կարելի է դիմել «Հայաստան» հիմնադրամի սահմաններում համահայկական նախաձեռնության իրականացման գաղափարին:

Հիդրոէլեկտրակայանների անհրաժեշտությունը մեզ համար, առավել եւս այսօր, երբ գազատարի հաճախակի պայթեցումները մեր ժողովրդին թողնում են մոտ երկու տասնյակ մեծ ու փոքր գործող ՀԷԿերի հույսին, կասկած չի հարուցում: Բավական է նշել, որ հիդրոէներգետիկայի զարգացման լայն ծրագիր են իրականացնում մեր հարեւանները՝ Իրանը եւ Թուրքիան (առաջինն ունի բնական վառելիքի հսկայական պաշարներ, իսկ երկրորդը՝ արտաքին աշխարհից վառելիքի ներմուծման մեզ համար նախանձելի պայմաններ):

Այսօր բազմաթիվ հայ մասնագետներ մասնակցում են ՀԷԿերի նախագծման ու կառուցման աշխատանքներին Իրանում եւ Իրաքում, Եմենում ու Ալժիրում..., նպաստավոր պայմանների առկայության դեպքում նրանք նույնը կարող են անել հայրենիքում՝ Հայաստանի Հանրապետությունում:

Եզրակացությունը մեկն է: Անհրաժեշտ է հանրապետությունում հիդրոէներգետիկայի զարգացման հիմնավոր ծրագիր մշակել եւ գործուն քայլեր կատարել ամենակարճ ժամկետում դրա իրականացման ուղղությամբ: Այդ տեսակետից առաջնային նշանակություն ունի հանրապետության գետերի հիդրոէներգետիկ հետազոտումն ու քարտեզագրումը:

Այս խնդիրները դիտելով որպես նեղ մասնագիտական խոսակցության նյութ, նշենք միայն, որ Արաքս գետի սահմանային դիրքը հնարավորություն կտա Իրանի հետ համատեղ օգտագործման մի քանի ամբարտակային հիդրոէլեկտրակայաններ կառուցել Մեղրու սահմանային գոտում, որոնք կենսական նշանակություն կունենան հանրապետության հարավային շրջանների սոցիալ-տնտեսական զարգացման համար:

2. Արեւային էներգետիկա

Մեր հանրապետության էներգետիկայի զարգացման առավել հեռանկարային ճյուղերից է արեւային էներգետիկան: Պարզապես դժվար է հասկանալ այն ժխտողական վերաբերմունքը, որը երբեմն դրսեւորվում է էներգետիկայի այս ճյուղի զարգացման հեռանկարի վերաբերյալ, առանձնապես, երբ արտահայտվում է էներգետիկայի բնագավառի մասնագետների կողմից:

Ճիշտ է, էներգետիկայի այս ճյուղն առավել գիտատար է (ներկա պայմաններում նրա զարգացման տեմպերը մեծ չափով պայմանավորված են կիրառական ֆիզիկայի եւ էլեկտրատեխնիկայի տարբեր ճյուղերի նորագույն նվաճումների նպատակային օգտագործմամբ), եւ նրա կիրառության հնարավորությունները քիչ են հայտնի մեր հանրությանը, որովհետեւ նախկին ԽՍՀՄ-ում արեւային էլեկտրամարտկոցներն ունեին գործնական կիրառության նեղ շրջանակներ (արեւային էներգիան անմիջապես հաստատուն հոսանքի էլեկտրական էներգիայի վերափոխող հզոր արեւային մարտկոցներ հաջողությամբ շահագործվում են տիեզերական արբանյակների էներգամատակարարման համակարգերում), բայց աշխարհի մի շարք զարգացած երկրներում (ԱՄՆ, Ճապոնիա, Ֆրանսիա եւ այլն) մշակված, երկրային պայմաններում արեւային էլեկտրաէներգիայի զարգացման գործնական իրականացման հուսադրող արդյունքները թույլ են տալիս լավատեսորեն նայել մեր արեւային հանրապետությունում նրա զարգացման հնարավորություններին:

Պետք է նշել, որ Դաշնակցային Ռուսաստանը նույնպես ունի բավարար գիտաարտադրական կարողություններ արեւային էներգիայի զարգացման սեփական ծրագիր իրականացնելու համար, բայց հսկայական վառելիքա-էներգետիկ պաշարների առկայությունը (հենց թեկուզ հիդրոռեսուրսներն ու վառելիքի հանածո պաշարները) այդ ուղղությամբ գործնական քայլերի անհրաժեշտությունն առայժմ վերացնում է: Բավական է նշել, որ Դաշնակցային Ռուսաստանին են մնացել նախկին ԽՍՀՄ տիեզերագիտության գրեթե ողջ գիտաարտադրական կարողությունները, որոնց ստեղծման ու զարգացման գործում իրենց խոշոր ավանդն ունեն բազմաթիվ հայ գիտնականներ: Տիեզերական էլեկտրատեխնիկայի զարգացման ակունքներին առավել մոտ է կանգնած մեր հայրենակից ակադեմիկոս Ա. Իոսիֆյանը:

Թերեւս, վերջին ժամանակներս արեւային էներգետիկայի զարգացման գլխավոր նվաճումը կարելի է համարել արեւային էլեկտրակայաններում արտադրված էլեկտրաէներգիայի ինքնարժեքի կտրուկ իջեցումը եւ նրանց օ.գ.գ.-ի բարձրացումը: ԱՄՆ-ում արեւային էլեկտրակայանների միջոցով ստացվող էլեկտրաէներգիայի ինքնարժեքն արտահայտվում է հետեւյալ թվերով. 60 դոլլար 1 կՎտ ժամի համար՝ 1970 թ., 1 դոլլար կՎտ ժամի համար՝ 1980 թ. եւ 15-20 ցենտ՝ 1990 թ: Համեմատության համար նշենք, որ 1990 թ. ԱՄՆ-ում սովորական ջերմաէլեկտրակայաններում արտադրված էլեկտրաէներգիայի ինքնարժեքը կազմում էր 5 ցենտ:

Ըստ մասնագիտական մամուլի էջերում վերջին կանխատեսումների՝ բնապահպանական տեսակետից մաքուր էներգիայի այս տեսակի ինքնարժեքը կշարունակի իջնել եւ 1995-2000 թթ. ընթացքում կդառնա ավելի ցածր, քան էլեկտրաէներգիայի ավանդական աղբյուրներինը:

Արեւային էներգետիկայի զարգացման ներկա էտապում նախագծվում եւ արտադրվում են հիմնականում չորս տեսակի արեւային կայաններ մինչեւ 10 կՎտ հզորությամբ՝ առանձին տեղակայանքների ավտոնոմ էներգամատակարարման համար, 10-15 կՎտ հզորությամբ միաֆազ հոսանքի արեւային կայաններ՝ բնակելի շինությունների, բժշկական հիմնարկների, ֆերմերային տնտեսությունների էներգամատակարարման համար, 50-300 կՎտ հզորությամբ եռաֆազ հոսանքի արեւակայաններ՝ փոքր բնակավայրերի, գյուղատնտեսական հումքի վերամշակման ձեռնարկությունների եւ այլ օբյեկտների էներգամատակարարման համար, մինչեւ 400 կՎտ եւ ավելի բարձր հզորությամբ արեւակայաններ՝ արդյունաբերական ձեռնարկությունների էներգամատակարարման համար:

Մեր հանրապետությունում ֆունդամենտալ գիտությունների (ֆիզիկա, քիմիա) զարգացման բարձր մակարդակը, արդյունաբերության էլեկտրատեխնիկական եւ էլեկտրոնային (Երեւանի «Տրանզիստոր», «Պոզիտրոն» արտադրական միավորումներ եւ այլն) ճյուղերի գիտաարտադրական հզոր կարողությունները եւ արեւային էներգետիկայի զարգացման տեսանկյունից նրա աշխարհագրական նպաստավոր դիրքը հնարավորություն են տալիս էներգետիկայի այս ճյուղի (առավելապես նրա տնտեսական եւ իրագործման տեսակետից առավել հարմար, լուսավոլտային էֆեկտի հիման վրա աշխատող բյուրեղային-կիսահաղորդչային տարբերակի) զարգացման սեփական ծրագիր իրականացնել: Արեւային էներգետիկայի զարգացման հիմնավոր կոնցեպցիայի առկայության դեպքում կարող է ծանրակշիռ դեր ունենալ հանրապետության միասնական էներգահամակարգում:

Անհիմն են այն մտավախությունները, թե արեւային էներգետիկայի զարգացումը մեր սակավահող հանրապետությունում գյուղատնտեսական շրջանառությունից դուրս կբերի հողատարածքներ: Արեւային տեղակայանքների տեղադրումն առավել հարմար է բարձրադիր (թեկուզ եւ քարքարոտ) հողակտորների վրա, իսկ գյուղատնտեսության համար նման անօգտագործելի հողատարածքների պակաս մեր հանրապետությունում, թեկուզ Արարատյան դաշտավայրում չի զգացվում:

Ընդ որում, արեւային էլեկտրակայանների կառուցվածքային բաղադրամասերի (ֆոտոէլեմենտների, կոմուտացիոն սարքերի, էլեկտրամագնիսական եւ մեխանիկական էկրանավորման միջոցների, հետեւող համակարգերի, էլեկտրամեքենայական եւ ստատիկ հաճախային ձեւափոխիչների, ջերմակարգավորիչ էլեկտրամեխանիկական համակարգերի եւ այլն) միասնականացված տիպերի արտադրությունը հանրապետության էլեկտրաարդյունաբերական ձեռնարկություններում կարելի է իրականացնել համատեղ ձեռնարկությունների ստեղծման սկզբունքով, լայն հնարավորություններ տալով արտասահմանյան ֆիրմաներին ու ձեռնարկություններին շահավետ պայմաններով ներդրումներ կատարելու հանրապետության սեփական էներգահամակարգի տեխնիկական հիմքերի ստեղծման գործում:

ՍԵՅՐԱՆ ՂԱՆԴԻԼՅԱՆ
տեխնիկական գիտությունների թեկնածու

Շարունակելի

digitised by A.R.A.R.@

Բոսնիա

Միջազգային դատարանը սահմանափակվեց կոչերով

Ինչպես հաղորդում է BBC կայանը, Հաագայի միջազգային դատարանը քննության առնելով Բոսնիայի իշխանությունների դիմումը, որոշում ընդունեց, համաձայն որի նոր Հարավսլավիայի իշխանություններին կոչ է արվում հնարավոր բոլոր միջոցներով կանխել ցեղասպանության եւ էթնիկական մաքրումների իրականացումը Բոսնիայում: Դատարանը պարտավորեցնում է Սերբիային խուսափել վերահսկողություն սահմանել Բոսնիայի սերբ բնակչության եւ զինված կազմավորումների գործողությունների վրա:

Միաժամանակ դատարանը չի բավարարել Բոսնիայի իշխանությունների պահանջը վերացնելու զենքի մատակարարումների վրա դրված արգելքը նախկին Հարավսլավիայի հանրապետություններին: Բոսնիայի կարծիքով, այդ արգելքը անպաշտպան է դարձրել երկիրը եւ մահմեդական բնակչությանը զերազանց զինված սերբերի առջեւ: Ինչպես արդեն հաղորդվել է, մահմեդական մի շարք երկրներ, ներառյալ Թուրքիան, Իրանը, Սաուդյան Արաբիան պատրաստակամություն են հայտնել բավարար զենք մատակարարելու Բոսնիային, երբ ՄԱԿ-ը չեղյալ հայտարարի նշված արգելքը: Սակայն, դիտորդների կարծիքով, Հաագայի միջազգային դատարանը անգամ ցանկության դեպքում լիազորված չէր նման որոշում ընդունելու:

Ինչ վերաբերում է սերբերին, ապա պաշտոնական Բելգրադի ներկայացուցիչը դատարանում հայտարարել է, որ իրենց համար դժվար եւ գրեթե անլուծելի խնդիր է վերահսկողություն հաստատել Բոսնիայի սերբերի «ինքնագլուխ եւ ինքնակամ գործողությունների վրա»:

Կայանը հաղորդում է նաեւ, որ Բրյուսելում Հյուսիսատլանտյան դաշինքի երկրները վերջնական համաձայնության են եկել Բոսնիայի օդային տարածքը օդուժի միջոցով վերահսկելու ուղղությամբ, երբ դա արժանանա ՄԱԿ-ի հավանությանը: Գործողություններին կմասնակցեն ԱՄՆ-ը, Մեծ Բրիտանիան, Ֆրանսիան, Նիդեռլանդները եւ հնարավոր է նաեւ Կանադան, ինչպես նաեւ Գերմանիայի զինծառայողները, բայց վերջինիս վերաբերյալ Գերմանիայի սահմանադրական դատարանի վերջնական որոշումը դեռ չի հրապարակվել: Ինքնաթիռների տեղակայման հենակետ կծառայեն Իտալիայի տարածքում գտնվող օդանավակայանները: Ինչպես արդեն հաղորդել էր RFI կայանը, Ֆրանսիան Իտալիա է ուղարկել «Միրաժ-2000F» մակնիշի 10 ինքնաթիռ: Ֆրանսիայի արտգործնախարար Ալեն Ժյուպեն հայտարարել էր, որ օպերացիայի կապակցությամբ Բոսնիա կայցելի Ֆրանսիայի պաշտպանության նախարար Ֆրանսուա Լեոտարը: Հաղորդվում է նաեւ, որ դաշնակիցների օդուժը իրավունք չի ստանալու հարվածելու ցամաքային ռազմական օբյեկտներին, բացառությամբ հակաօդային պաշտպանության միջոցների, երբ վերջիններս փորձ անեն զրոհել դաշնակիցների ինքնաթիռները: ■

Ղրղզ սահմանապահները դուրս են եկել Տաջիկստանից: Ղրղզստանի կառավարության որոշման համաձայն Տաջիկստանից դուրս է բերվել Պամիրի սահմանապահ հատվածում տեղակայված Ղրղզստանի սահմանապահ զորքերի ստորաբաժանումը: Այդ քայլը պայմանավորված է նրանով, որ հանրապետությունում դեռ չի ընդունվել ԱՊՀ «բաժ կեստում» Ղրղզստանի խաղաղապահների ծառայության կարգավիճակի մասին օրենքը: Սնարէ

Ճապոնիա

Տխուր ժպիտով Կեյզոն բացում է բռունցքը, ցույց տալով հողից կտրված ճկույթը: «Մի ժամանակ, երբ տեսնում էի կտրված ճկույթով հասակակիցներիս, դա ինձ համար խաչության նշան էր, անվերապահ նվիրվածության խորհրդանիշ: Սակայն այսօր դա ինձ համար անհնար է դարձնում վերադարձը հասարակություն»:

Այդ ճապոնացին զրկվել է ճկույթից, չունի բարեկամներ, կացարան, աշխատանք: Քանզի կտրված ճկույթը ոչ հանձնառու ինքնության վկայական է, դա յակուզաների՝ Ճապոնիայի ամենազոր զողական աշխարհի ներկայացուցիչների վկայականն է: Իհարկե, այդ ծեսին ենթարկվում են ոչ թե բոլոր չարագործները, այլ նրանք, ովքեր ուզում են հրաժարվել իրենց այդ միջավայրից: Այդուհանդերձ, 18 տարի երկրի ամենահզոր հրոսակախմբում՝ Յամագուչի-գումիում ծառայելու ընթացքում Կեյզոն երբեք չէր բեռնցել իր պարտականությունները կատարելիս: Աշխատանքն ու ժրաջան այդ երիտասարդը հասարակ գրիչից դարձավ երկրորդ կարգի պարագլուխ, որին ենթարկվում էին 30 նորակոչիկներ: Նա զբաղվում էր առեւտրականներից պաշտպանելի գումարների գանձմամբ, որոնք վճարվում էին մաֆիականների խոստացած պաշտպանության դիմաց: Դա ծաղկուն բիզնես էր. ամեն ամիս մի քանի տասնյակ միլիոն իեն էր մտնում Յամագուչի-գումիների գանձարկղը: Սակայն 1992 թ. մարտին հակամաֆիական օրենքի ընդունման հետեւանքով ճապոնական մաֆիայի կառույցը խարխլվեց: Օրենքն ազգային ոստիկանական գործակալությանը (ներքգործնախարարության հոմանիշը) լիակատար իրավունք է տալիս միջամտել սպառնալիքի առաջին իսկ կասկածի դեպքում: Օրենքի ընդունումից մեկ ամիս անց

ՄԱՖԻԱՆ ԿՈՐՑՆՈՒՄ Է ՁԵՌՔԸ

Մաֆիականների մեջ խուճապ է սկսվել, նրանցից շատերը հեռանում են դառալիք դառնալու ոստիկանության կոչերին:

սկսվեց մաֆիականների խուճապահար փախուստը: Երեք խանութից երկուսում խիզախորեն դիմակայում են «հարկահավաք» մաֆիականներին: Կեյզոն պետք է վճարեր դրա դիմաց, ծեծվելուց, ստորացվելուց հետո նա պետք է ամեն գնով լքներ գանձարկղը: Մաֆիային 18 տարի ծառայելուց հետո, 38 տարեկանում նա վճռեց հեռանալ: Ճնկաչով, նա իր ղեկավարի համաձայնությունն էր հայցում, արծաթե սկուտեղի վրա մատուցելով աջ ձեռքի կտրված մասը: Դա նրա ազատության գինն էր:

Այդ քայլը բազմաթիվ հետեւորդներ ունեցավ Ճապոնիայի զողական աշխարհի շուրջ 90 հազար ներկայացուցիչների մեջ: Արդեն մի քանի ամիս է, ինչ կտրված մասներ են կուտակվում պարագլուխների գրասեղանների վրա, աննախադեպ դասալքության ալիքի հետեւանքով: Եվ սա տեղի է ունենում մի երկրում, որտեղ ձեռնարկության եւ սերերի հանդեպ հավատարմությունը պաշտամունքի աստիճանի է հասնում:

Մաֆիականների կորուստները զգալի են: 1992 թ. օգոստոսին արդեն 347 ներկայացուցիչներ արձագանքել էին ոստիկանության կոչերին: Միաժամանակ ոստիկանական տեղամասերում հնչում էին զղջացող մաֆիականների հարյուրավոր հեռախոսազանգեր: Մի քանի պրեֆեկտուրաներում տասնյակ գանգստերներ կայարաններում կամ ոստիկանական տեղամասերում սամուրայների պես իրենց զենքերը վայր դրեցին հաղթողի ոտքերի առջեւ: «Հակամաֆիական օրենքն ամենամեծ արդյունքն ունեցավ երիտասարդ նորակոչիկների շրջանում», նշում է Կանագավայի պրեֆեկտուրայի ոստիկանապետը: Եղան նույնիսկ ծայրահեղություններ: Այսպես, Աքիրու-գումի հանցախմբի գլխավոր պատասխանատու Յասուակի Կոբեդան, իր գործունեության կտրուկ սահմանափակման պատճառով չկարողանալով կատարել վերադասի հանդեպ իր պարտավորությունները, անձնասպան եղավ:

Ոստիկանությանն աջակցում են տարբեր ընկերակցություններ եւ հասարակական կազմակերպություններ: Սակայն յակուզաները կարողացան արագորեն վերակազմակերպվել: -Վեռիիշյալ Յամագուչի-գումի հանցախումբը ֆինանսավորող Տակումի-գումի ենթախումբն այժմ հանդես է գալիս «Տակեյոշի» ֆինանսական ընկերության ցուցանակի ներքո: Իսկ Ճապոնիայի արեւելքում Կոկուսուի տոհմական հանցախումբը միաձուլվել է «Օռեի» ընկերության հետ, որը մասնագիտացված է բանկարժեք մետաղների, տնային կահկարասու եւ զարդեղենի առեւտրում, մինչդեռ էլ ավելի կեղծավոր ուրիշ հանցախմբեր անամոթաբար հարում են բարեգործական ձեռնարկումներին կամ բռնության դեմ պայքարի կոմիտեներին:

Իսկ որոշ պարագլուխներ փորձում են ազդել հանրային կարծիքի վրա, վախեցնելով հանցագործությունների կտրուկ աճի ուրվականով, որոնք, ինչպես իրենք են ներկայացնում, մինչեւ օրս կանխվել են իրենց ջանքերի շնորհիվ: Սակայն այս փաստարկը դեռեւս մեծ ազդեցություն չի գործում Ճապոնիայում, որտեղ հնարավոր է բռնատակը մոռանալ կայարանում եւ հաջորդ առավոտյան գտնել նույն տեղում:

Le Point, 26 մարտ 1993

Լուրեր Չսով

Անվտանգության խորհուրդը հավանություն տվեց

Ինչպես հաղորդում է RFI կայանը, ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհուրդը հավանություն տվեց ՄԱԿ-ին Մակեդոնիայի անդամակցության հարցին: Ըստ եղակորդ համաձայնության Հունաստանի, Մակեդոնիայի եւ միջազգային միջնորդների միջեւ, Մակեդոնիան միջազգային ասպարեզում առժամանակ հանդես կգա «Նախկին հարավսլավական հանրապետություն Մակեդոնիա» անվամբ: Ինչպես արդեն հաղորդվել է, եւ Մակեդոնիայում, եւ Հունաստանում փոխզիջողականության վրա հիմնված այս տարբերակը մեծաքանակ հակառակորդներ ունի: Մակեդոնիայի ազգայնական ուժերն ու մտավորականությունը սպառնում են իշխանությունների դեմ ուղղված գործողությունների դիմել՝ հացադուլից մինչեւ քաղաքացիական անհնազանդություն, «Հունաստանի ճնշմանը, ստրկաբար ենթարկվելու համար»: Հունաստանի ընդդիմությունն ու ժողովրդի մի ստվար հատվածը եւս դեմ է «միջազգային ճնշման տակ զիջումների գնալուն»: Հույները գտնում են, որ այդ երկիրը իրավունք չունի կրելու պատմական Հունաստանի մասը կազմած տարածքի անվանումը եւ պետք է հրաժարվի իր զինանշանի վրա տասնվեց գագաթանի աստղի պատկերումից, որը մակեդոնական արքայական ընտանիքի խորհրդանիշն է: Հույները պահանջում են նաեւ, որպեսզի Մակեդոնիայի սահմանադրությունից հանվի այն կետը, համաձայն որի Մակեդոնիա պետությունը պարտավորվում է «հնարավոր բոլոր միջոցներով պաշտպանել այն մակեդոնացիների շահերն ու իրավունքները, որոնք ապրում են հայրենիքից դուրս»: Աթենքը սահմանադրության այս կետը արդարացիորեն գնահատում է իբրեւ Հունաստանի ներքին գործերին միջամտելու եւ տարածքային պահանջատիրություն հետապնդելու փաստերի օրինականացում:

Նախագահ Հոսնի Մուբարաքը այցելեց Փարիզ

Ինչպես հաղորդում է RFI կայանը, Եգիպտոսի նախագահ Հոսնի Մուբարաքը Փարիզում բանակցություններ վարեց նախագահ Ֆրանսուա Միտերանի, նոր վարչապետ Էդուար Բալադյուրի, արտգործնախարար Ալեն Ժյուպեի եւ այլ պաշտոնական անձանց հետ: «Եթե արաբա-իսրայելական բանակցությունները չվերսկսվեն նախատեսված ժամկետներում, դա մեծ ողբերգություն կլինի», հայտարարել է նախագահ Մուբարաքը թղթակիցների հետ հանդիպման ժամանակ: Կայանը հաղորդում է, որ եգիպտա-ֆրանսիական բանակցությունների ընթացքում քննարկվել է միջինարեւելյան խաղաղ կարգավորման գործընթացում Ֆրանսիայի մասնակցության ակտիվացման խնդիրը: Հաղորդվում է, որ Մուբարաքը առաջիկա օրերին կհանդիպի Պաղեստինի ազատագրության կազմակերպության ղեկավար Յասեր Արաֆաթի եւ Իսրայելի վարչապետ Իցխակ Ռաբինի հետ: Չի բացառվում նաեւ Մուբարաքի այցելությունը Դամասկոս, հաղորդում է RFI կայանը:

160 արաբ ձերբակալվել է Պակիստանում

Ինչպես հաղորդում է «Ազատություն» կայանը, Պակիստանի իշխանությունները ձերբակալել են 160 արաբների, որոնք անօրինական ձեւով գտնվում էին Պակիստանի տարածքում: Դրանց թվում կան պաղեստինցիներ, սիրիացիներ, եգիպտացիներ, սուդանցիներ եւ անգամ Սաուդյան Արաբիայի քաղաքացիներ: Այս ձերբակալությունները տեղի ունեցան այն բանից հետո, երբ արաբական երկրները եւ մասնավորապես Ալժիրն ու Եգիպտոսը հայտարարեցին, որ իրենց տարածքում իսլամ արմատականների գործողությունները ղեկավարում են մարդիկ, ովքեր մասնակցել են աֆղանական պատերազմին եւ ապաստան են գտել Պակիստանում, հաղորդում է «Ազատություն» կայանը: ■

Չինաստան

Փոքր ու միջակ ձեռնարկությունների դերը տնտեսության մեջ

Գյուղական վայրերում փոքր ու միջակ արդյունաբերական ձեռնարկությունների ստեղծման Չինաստանի փորձը կարող են օգտագործել բազմաթիվ զարգացող պետություններ, հատկապես նրանք, որոնք բախվում են քաղաքաշինության չվերահսկվող ընթացքին: Այս մասին ասվում է աշխարհում փոքր ու միջակ արդյունաբերական ձեռնարկությունների ստեղծման հարցերին նվիրված Պեկինի միջազգային խորհրդաժողովի մասնակիցների ընդունած հայտարարության մեջ: Չինաստանի բարեփոխումների ընթացքում ձեռք բերված հաջողությունները մեծապես պայմանավորվեցին այսպես կոչված ավանային ձեռնարկությունների ծխանիզմի օգտագործման շնորհիվ, որոնք հսկայական դեր խաղացին երկրի բնակչությանը լայն սպառման ապրանքներ մատակարարելու եւ չինական գյուղերի ավելցուկային աշխատուժը կլանելու գործում:

Արդյունաբերական ձեռնարկությունների արտադրական կարողությունները սահմանող դասակարգման համաձայն, ներկայումս Չինաստանում կա մոտ 420 հազար արդյունաբերական ձեռնարկություն: Դրանց միայն 0.87 տոկոսն են կազմում խոշոր ձեռնարկությունները եւ 2.03 տոկոսը՝ միջակները, մնացած 97.1 տոկոսը փոքր ձեռնարկություններ են: Վերջին երկու կարգի ձեռնարկություններին ընկնում է երկրի ամբողջ արդյունաբերական արտադրության 68.5 տոկոսը: Դրանցում զբաղված է Չինաստանի արդյունաբերական բանվորների 78 տոկոսը: Չին-արտասահմանյան համատեղ ձեռնարկությունների, կոոպերատիվ ձեռնարկությունների եւ լիովին օտար կապիտալին պատկանողների թվում փոքր ու միջակ ձեռնարկությունները կազմում են 90 տոկոս:

Ավանային ձեռնարկությունները գյուղի ավելցուկային աշխատուժի կեսն օգտագործեցին բարեփոխումների քաղաքականություն եւ բացախոսություն սկսվելուց հետո: Դրանց բաժին է ընկնում արդյունաբերական արտադրության ծավալի ավելի քան մեկ երրորդը: Արժեքային արտահայտությամբ դրանց արտադրանքը կազմել է մեկ տրիլիոն 1621 միլիարդ յուան:

Այդ ձեռնարկությունները ի՞նչ առավելություններ ունեն:

Նախ եւ առաջ դրանք աչքի են ընկնում արտադրության եւ կառավարման ճկունությամբ, դրանց արտադրանքը բավարարում է ներքին պահանջմունքները եւ մեծ քանակությամբ արտահանվում է, կազմելով Չինաստանի արտաքին առեւտրի կարեւոր բաղադրամասը: Դրանք խոշոր ընկերություններին մատակարարում են կոմպլեկտավորիչ զանազան արտադրանքներ եւ նույնիսկ ամբողջական սարքավորումներ: Տեղական շուկայի եւ բնապաշարների վրա հիմնված այդ ձեռնարկությունները դարձել են տեղական տնտեսության զարգացման գլխավոր հիմքը եւ հարուստ դեր են խաղում արդյունաբերության կառուցվածքի կատարելագործման եւ դրա տեղաբաշխման ռացիոնալացման մեջ: Ներդրումների փոքր չափերի, արտադրական շրջափուլի կարճատեւության, արագ ինքնածախսածածկման եւ էժան աշխատուժի առկայության շնորհիվ այդ ձեռնարկությունները բարձր շահութաբեր են եւ զգալի չափով տնտեսության առաջատարն են հարկային մուտքերով: Դրանք դարձել են գյուղում ավելցուկային աշխատուժի կլանման կարեւորագույն միջոցներից մեկը: Ներկայումս ավանային ձեռնարկություններում աշխատում է մոտ 100 մլն մարդ:

Չինաստանի մասնավոր բանվորների ընկերակցության տվյալներով, ներկայումս երկրի քաղաքներում եւ գյուղական շրջաններում մասնավոր ձեռնարկչության ոլորտում զբաղված է 25 մլն մարդ: Հիմնականում սպասարկման ոլորտում այդ առեւտրական եւ մյուս «ֆիրմաների» չափերի մասին է վկայում դրանց թիվը՝ 15.3 մլն: Ըստ վիճակագրական տվյալների, ամեն տարի 100 հազար այդպիսի ձեռնարկություն է փակվում տարբեր պատճառներով, բայց էլ ավելի մեծ թվով ձեռնարկություններ են բացվում, «բարձր ջերմաստիճան պահպանելով» միլիարդանոց բնակչություն ունեցող երկրի տնտեսության շուկայական կաթսայում:

Չինաստանի կառավարությունը կարեւոր նշանակություն է տալիս փոքր ու միջակ ձեռնարկությունների զարգացմանը, դրանց գոյության սկզբնական փուլում արտոնյալ պայմաններ տրամադրելով վարկավորման ու հարկման եւ տեխնիկական արդիականացման առումով: Ինչ վերաբերում է անհատական եւ մասնավոր ձեռնարկչությանը, պետությունը զգալի չափով թուլացրել է վերահսկողությունը դրանց գործունեության նկատմամբ: Դրանք կարող են գործել արդյունաբերական արտադրության եւ առեւտրի փաստորեն բոլոր ոլորտներում, բացառությամբ արդյունաբերական արտադրանքի ու հումքի որոշ տեսակների արտադրության: Նրանց թույլատրվում է գործ ունենալ արտասահմանցի գործընկերների հետ, սեփական բիզնես սկսել արտասահմանում, օտարերկրյա գործընկերների հետ ստեղծել համատեղ ձեռնարկություն:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

digitised by A.R.A.R.@

Լուրերի Հոսք

Ճապոնիան Իրանի նավթի գլխավոր գնորդն է

1992 թ. ընթացքում Ճապոնիան օրական 374 հազար բարել Իրանից նավթ ներմուծելով համարվել է Իրանի նավթի գլխավոր գնորդը: Ըստ հավաստի աղբյուրների, Իտալիան օրական 200 հազար, իսկ Գերմանիան օրական 35 հազար բարել Իրանից նավթ գնելով երկրորդ եւ երրորդ տեղերն են զբաղեցնում: Անցյալ տարի Ճապոնիան օրական 4,3 միլիոն բարել նավթ է ներմուծել Արաբական Միացյալ Էմիրություններից, Սաուդյան Արաբիայից, Ինդոնեզիայից եւ Իրանից: Ընդ որում ԱՄԷ-ից ներմուծել է տարեկան մեկ միլիոն 53 հազար, Սաուդյան Արաբիայից` 965 հազար, իսկ Ինդոնեզիայից` 428 հազար բարել: Ըստ «Ասահի» օրաթերթի, Ճապոնիան Իրանին 340 միլիարդ իեն (340 միլիոն դոլլար) վարկ է հատկացնելու Իրանի հարավում, Քարուն գետի վրա հիդրոէլեկտրակայան կառուցելու նպատակով: 18 տարվա ընթացքում սա Իրանի առաջին վարկն է:

Հարձակում տաջիկ-աֆղանական սահմանում

Ապրիլի 8-ի լույս 9-ի գիշերը տաջիկ-աֆղանական սահմանում գտնվող ռուսական Իոխսուչիփուն ուղեկալն անընդհատ գնդակոծվել է հրազենից եւ նռնականետներից: Ինչպես ԻՏԱՌ-ին հայտնեցին Տաջիկստանում ռուսական սահմանապահ զորախմբի շտաբում, երեք նռնակ պայթել է ուղեկալի տարածքում: Երկու զինծառայող վիրավորվել են: Հարձակվողների խմբում եղել են Տաջիկստանի վերածնության իսլամական կուսակցության մոտ 40 զինյալներ, մոլլա Աբդուռահիմի հրամանատարությամբ, եւ աֆղան մոջահեդներ: Աֆղանստանի տարածքից կատարվող գնդակոծությանը զուգընթաց մոտ 20 հոգուց բաղկացած զինյալների 2-րդ խումբը փորձել է անցնել Տաջիկստանի տարածք: Սահմանապահները հայտնում են, որ «վճռական հակահարված ստանալով, հակառակորդը կենդանի ուժի կորուստներ կրեց եւ նահանջեց Աֆղանստան»: ԻՖ

Ռուս-վրացական բանակցությունները փակուղում

Չորրորդ օրն է, ինչ Սոչիում շարունակվում են Ռուսաստանի եւ Վրաստանի կառավարական պատվիրակությունների բանակցությունները: Առճակատեմանային հայերի նիստերում քննարկվում են քաղաքական, տնտեսական եւ ռազմական հարցեր, ներառյալ Աբխազիայի հակամարտության կարգավորման խնդիրները: Դիտորդները նշում են, որ քննարկվող հարցերի մեծ մասի առնչությամբ բանակցություններն աստիճանաբար փակուղի են մտնում, քանի որ հանդիպմանը չի մասնակցում աբխազական կողմը: Ռուսաստանի արտգործնախարարի տեղակալ Բորիս Պաստուխովը ՌԻԱ-ի թղթակցին ասաց, որ «առանց աբխազական կողմի մենք յոլա չենք գնա Աբխազիայի հակամարտության հետ կապված խնդիրները լուծելիս»: Ենթադրվում է, որ մոտ ապագայում հանդիպմանը մասնակից կդառնան նաեւ Աբխազիայի ներկայացուցիչները: Սնարֆ

Ճապոնիայի դիրքորոշումը չի փոխվել

Իր պաշտոնավարությունից հետո մամուլի առաջին ասուլիսում ելույթ ունենալով, Ճապոնիայի արտգործնախարար Կ. Մուտոն հայտարարեց, որ Ճապոնիան «բնավ մտադիր չէ հրաժարվել Ռուսաստանի հետ հարաբերություններում քաղաքականության եւ տնտեսության անխզելիության սկզբունքից», որը երկու երկրների լայնածավալ համագործակցության հնարավորությունը շաղկապում է Հարավային Կուրիլների խնդրի լուծման հետ: Անդրադառնալով եկող շաբաթ Ռուսաստանի արտգործնախարար Ա. Կոզիրեւի Տոկիո կատարելիք այցին, Կ. Մուտոն հայտարարեց, որ ինքը մտադիր է ռուս նախարարի հետ քննարկել տարածքային խնդիրը: Նա նշեց, որ Տոկիոն մտադիր է Հարավային Կուրիլների հարցը բարձրացնել նաեւ Յոթնյակի երկրների ապրիլի 14-15-ը կայանալիք համաժողովում:

ԱՐՄԵՆ ՊՐՈՒՍ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Մշակույթ

Թոփմաջյան հայրն ու որդիները մարմարի սիրահարներ

Անցյալ տարվա մայիս ամսին Հունաստանի Ամարուսի քաղաքապետի հրավերով այնտեղ էր գտնվում Հայաստանի վաստակավոր քանդակագործ, միջազգային մրցույթների դափնեկիր Լեւոն Թոփմաջյանը, հունական ազգային հերոս, օլիմպիադայի մարաթոնյան վազքի հաղթող Սպիրոս Լուիսի արձանի կերտման կապակցությամբ: Նախնական պայմանավորվածության համաձայն, այդ արձանը պետք է Հայաստանում ձուլվեր բրոնզից եւ նվիրվեր Հունաստանին: Սակայն հետագայում հունական կողմի նախընտրությամբ հաստատվեց մարմարի տարբերակը: Եւ Լեւոն Թոփմաջյանը Հունաստանում, սկզբում մենակ, հետո իր երկու տղաների` Վահե եւ Հայկ Թոփմաջյանների հետ, որոնք նույնպես դարձան արձանի հեղինակները, ձեռնամուխ եղավ Սպիրոս Լուիսի արձանի ստեղծմանը: Ի դեպ, Վահե Թոփմաջյանը նաեւ արձանի պատվանդանի ստեղծողն է: Արձանի բացման արարողությունը տեղի կունենա այս տարվա մայիսին:

Լեւոն Թոփմաջյան, «Բնաբանէ», մարմար

Այս ամբողջ աշխատանքներին օգտագործվող «սնուցիչը» հունական հանրահայտ «պենդելյի» մարմարն է, որից կերտված է նաեւ հոյակապ Ակրոպոլիսը:

Հուշարձանի աշխատանքներին զուգահեռ Թոփմաջյան քանդակագործ ընտանիքը աշխատում էր նաեւ փոքրածավալ մարմարե քանդակների վրա, որոնք ընդգրկում էին հայրենասիրական թեման` եւ կանացի ֆիգուրներ:

Եւ ահա ապրիլի 7-ին, Հունաստանի մայրաքաղաք Աթենքի նորակառույց «Զավարյան» ակումբի դահլիճում բացվել է Լեւոն Թոփմաջյանի եւ նրա երկու որդիների ստեղծագործությունների բարեգործական ցուցահանդեսը: Ներկայացված է շուրջ քսան մարմարյա ստեղծագործություն, որոնց վաճառքից ստացված ամբողջ գումարը փոխանցվելու է զոհված ազատամարտիկների ընտանիքներին:

Երիտասարդ քանդակագործ Վահե Թոփմաջյանը, որն այս տարի ավարտում է Երեւանի գեղարվեստա-թատերական ինստիտուտի քանդակագործական բաժինը, Հունաստանում կատարել է նաեւ Գրիգոր Զոհրապի կիսանդրիիցից քանդակը, որը նվիրել է «Զավարյան» ակումբին, եւ այդ քանդակն այժմ կանգնեցված է ակումբի դահլիճում: Երիտասարդ շնորհաշատ քանդակագործն արվեստակից եղբոր հետ, որ նույնպես սովորում է գեղարվեստաթատերական ինստիտուտում, 3-րդ կուրսում, նոր գործի (որ նաեւ նրա կենսակերպն է) ու հայրենիքի նկատմամբ անհասնում համակրանքի զգացումի կրողն ու շարունակողն են: Եւ նրանց ցուցահանդեսը քանդակագործության օրրան համարվող Հունաստանում կարեւոր էջ կլինի նրանց կենսագրության մեջ, ստեղծագործական եզոր լիցք կհաղորդի եւ մեծ ազդակ կլինի հայ-հունական բարեկամության ամրապնդման համար:

ԳԱԳԻԿ ՆԱԶԱՊԵՏՅԱՆ

Մտք Զիջող

Ապրելու թեզիսներ

❖ Ինչպե՞ս գնահատել այն մարդուն, որի մտքով շարունակ վատ բաներ են անցնում, որոնց ինքը հավանություն չի տալիս:

❖ Տնտեսական եւ քաղաքական խժդժությունների մեջ մի կայուն գործոն պահպանում է հասարակության հավասարակշռությունը. դա նույնը մնացած սոցիալ-բարոյական մակարդակն է իր արատավոր բաղադրիչներով հանդերձ:

❖ Բան չկորցնելու կամ կորցնելու լավագույն կերպը այն չունենալն է:

❖ Քո դիմանալն անարժեք է, եթե չես դիմանալու մինչեւ վերջ: Քո դատալինությունից հետո ոչ ոք չի գնահատելու մինչ այդ քո դիմանալու ջանքերը:

❖ Երբ մարդն արտաքսարում է, խոստանում է ոչ միայն ինքն իր, այլեւ ուրիշների նկատմամբ, դրանով իսկ սկսվում է անհանդուրժողականության գայթակղություն:

❖ Եթե չարիքի կրողները վստահ լինեին, որ իրենք են իրավացի, ապա շանտաժով ու պաթեկլությամբ մյուսներին չէին հարկադրի գործելու նույն չարիքը: Նրանք պարզապես ձգտում են չզրված օրինականությամբ մկրտել իրենց անօրինական արարքները:

❖ Սպեկուլյացիայի ենթարկվելով ապրանքների արժեքը բարձրանում է: Սպեկուլյացիայի ենթարկվելով գաղափարներն արժեզրկվում են: Ապրանքները հակագաղափարակա՞ն են:

Թեզիսաբան
ՎԱՐՈՒԺԱՆ ՆԱԼԲԱՆԴՅԱՆ

ԱԶԳ - ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ԱՅՍՕՐ ՄԵԿՆԱՐԿՈՒՄ Է ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՌԱՋՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

«Սյունիք»-ը հրաժարվում է առաջնությունից

Այսօր մեկնարկում է ՀՀ բարձրագույն խմբի 2-րդ առաջնությունը: Նախատեսված էր, որ հանրապետության չեմպիոնի կոչումը շրջանաձեւ մրցակարգով, 2 շրջանով կվիճարկեն 16 ամենաուժեղ ակումբ թիմեր: Ցավոք, վերջին պահին Հայաստանի 1991 թ. չեմպիոն Կապանի «Սյունիք»-ը հրաժարվեց մրցաշարից: Բանն այն է, որ Կապանի քաղգործկոմից նամակ է ստացվել ՀՀ ֆուտբոլի ֆեդերացիայի նախագահ Նիկոլայ Ղազարյանի անունով, որում մասնավորապես ասվում է, թե հաշվի առնելով պատերազմական իրավիճակը եւ այն, որ հնարավոր չէ շրջանում ֆուտբոլային հանդիպումներ կազմակերպել, խնդրվում է այս տարի «Սյունիք»-ին հանել առաջնությունից, պայմանով, որ հետագայում թիմի տեղը պահպանվի բարձրագույն խմբում:

Առաջիկա օրերին ՀՀ ֆուտբոլի ֆեդերացիայի գործկոմը կքննարկի այդ հարցը:

Իսկ փաստն այն է, որ ապարեզ են մտնում 15 թիմեր:

Այսօր կմրցեն.

«Հրազդան» մարզադաշտ
ՀԱԸՄ-«Իմպուլս»
Երեւանի «Նաիրի» մարզադաշտ
«Վան»-«Կոտայք»
Ապրիլի 11-ին
Արարատի քաղաքային մարզադաշտ
«Ցեմենտ»-«Շիրակ»
Երեւանի ֆուտ. դպր. մարզադաշտ
«Մալաթիա Կիլիկիա»-«Արարատ»
Աշտարակի քաղաքային մարզադաշտ
«Քասախ»-«Զվարթնոց»
Էջմիածնի քաղաքային մարզադաշտ
«Երազանք»-«Կանազ»
«Նաիրի» մարզադաշտ
«Նաիրիս»-ՀԱՄ ՖԻՄԱ

1-ին տուրի բոլոր հանդիպումները սկսվելու են ժամը 16-ին: ■

Ո՞վքեր կմեկնեն աշխարհի եւ Եվրոպայի առաջնություններ

Տիգրան Պետրոսյանի անվան շախմատի կենտրոնական տանն սկսված շախմատի ՀՀ պատանիների եւ աղջիկների հերթական առաջնությունները, չեմպիոններին ի հայտ բերելուց բացի, որոշիչ կլինեն նաեւ աշխարհի եւ Եվրոպայի 10, 12, 14, 16 եւ 18 տարեկանների առաջնությունների մեր թեկնածուներին ընտրելու հարցում: Եվրոպայի առաջնությունները հունիսին նախատեսված են Հունգարիայում, իսկ մեկ ամիս հետո անցկացվելու են հիշյալ տարիքային խմբերի աղջիկների եւ տղաների աշխարհի առաջնությունները, որոնք պետք է տեղի ունենան Չեխիայում: Որպես օրենք, մինչեւ 20 տարեկան աղջիկների եւ տղաների աշխարհի ու Եվրոպայի առաջնություններն անցկացվում են առանձին եւ ավելի ուշ:

Այս տարիքային խմբերում տղաների համար կանցկացվի ընտրական մրցաշար, իսկ աղջիկների թեկնածուին կընտրվի ՀՀ կանանց հերթական առաջնության ժամանակ:

Այժմ անցկացվում են մինչեւ 14 եւ 18 տարեկանների պատանիների ՀՀ եւ կու եւ աղջիկների մեկ առաջնություններ: Սակայն դրանք հնարավորություն կտան որոշելու բոլոր տարիքային խմբերի հաղթողներին:

3 մրցաշարերում էլ տեղի են ունեցել 3-ական տուր: Աղջիկների առաջնությունում առանց միավորի կորստի է ընթանում Երեւանցի վարպետության թեկնածու Արուսյակ Գրիգորյանը:

Մինչեւ 14 տարեկան պատանիների առաջնությունում 3-ական միավոր են վաստակել վարպետության թեկնածու Անդրանիկ Մատիկոզյանը եւ առաջին կարգային Արթուր Հակոբյանը (երկուսն էլ Երեւանից), իսկ 18 տարեկանների մեջ 100 տոկոսանոց արդյունքներ ունեն երեւանցիներ, վարպետության թեկնածու Երվանդ Արուբջյանը եւ առաջին կարգային Նվեր Հարությունը: Ուրախալի է, որ հանրապետության առաջնությունների աշխարհագրությունը, չնայած մեր այս ծանր ժամանակաշրջանին, բավականին մեծ է: Ներկայացուցիչներ ունեն Երեւանը, Գյումրին, Վանաձորը, Արմավիրը, Հրազդանը, Չարենցավանը, Էջմիածինը, Սեղրին, [illegible] Արտաշատը, Մեծամորը: ■

CHAMPIONS LEAGUE

Եվրոպական գավաթների խաղարկություններում

Չեմպիոնների լիգա

«Ա» խումբ
«Օլիմպիկ»-«Գլ. Ռեյնջերս»` 1:1
ԲԿՍԱ-«Բրյուգե»` 1:2
«Բ» խումբ
«Գյոթեբորգ»-«Միլան»` 0:1
«Էյնդհովեն»-«Պորտո»` 0:1

«Միլան»-ը, որն անցկացված բոլոր հանդիպումներում հաղթել էր իր մրցակիցներին, անկախ վերջին տուրի արդյունքներից ժամանակից շուտ «Բ» խմբում ապահովեց առաջին տեղը եւ դուրս եկավ գավաթի եզրափակիչ:

«Ա» խմբում վիճակն անորոշ է, երկու թիմեր` Մարսելի «Օլիմպիկը» եւ «Գլ. Ռեյնջերս»-ը վերջին տուրից առաջ հավաքել են հավասարաչափ միավորներ` 7, բայց ավելի նախընտրելի է վերջինիս դրությունը:

«Ա» խումբ
«Գլ. Ռեյնջերս»-«Օլիմպիկ»` 2:2
«Բրյուգե»-ԲԿՍԱ` 1:0
«Օլիմպիկ»-«Բրյուգե»` 3:0
ԲԿՍԱ-«Գլ. Ռեյնջերս»` 0:1
ԲԿՍԱ-«Օլիմպիկ»` 1:1
«Բրյուգե»-«Գլ. Ռեյնջերս»` 1:1
«Օլիմպիկ»-ԲԿՍԱ` 6:0
«Գլ. Ռեյնջերս»-«Բրյուգե»` 3:0
ԲԿՍԱ-«Բրյուգե»` 1:2
«Օլիմպիկ»-«Գլ. Ռեյնջերս»` 1:1
ԲԿՍԱ-«Բրյուգե»` 1:2

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Օլիմպիկ	5	2	3	0	13-4	7
2. Ռեյնջերս	5	2	3	0	7-4	7
3. Բրյուգե	5	2	1	2	4-7	5
4. ԲԿՍԱ	5	0	1	4	2-11	1

«Բ» խումբ
«Միլան»-«Գյոթեբորգ»` 4:0
«Պորտո»-«Էյնդհովեն»` 2:2
«Էյնդհովեն»-«Միլան»` 1:2
«Գյոթեբորգ»-«Պորտո»` 1:0
«Պորտո»-«Միլան»` 0:1
«Էյնդհովեն»-«Գյոթեբորգ»` 1:3
«Միլան»-«Պորտո»` 1:0
«Գյոթեբորգ»-«Էյնդհովեն»` 3:0
«Գյոթեբորգ»-«Միլան»` 0:1

«Էյնդհովեն»-«Պորտո»` 0:1

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Միլան	5	5	0	0	9-1	10
2. Գյոթեբորգ	5	3	0	2	7-6	6
3. Պորտո	5	1	1	3	3-5	3
4. Էյնդհովեն	5	0	1	4	4-11	1

Ապրիլի 21-ին
«Բրյուգե»-«Օլիմպիկ»
«Գլ. Ռեյնջերս»-ԲԿՍԱ
«Միլան»-«Էյնդհովեն»
«Պորտո»-«Գյոթեբորգ»
Մայիսի 26-ին
Եզրափակիչ
«Ա» եւ «Բ» խմբերի հաղթողներ

Գավաթակիրների գավաթ

1/2 եզրափակիչ
«Պարմա» (Իտալիա)-«Ատլետիկո» (Մադրիդ)` 1:2
«Սպարտակ» (Մոսկվա)-«Անտվերպեն» (Բելգիա)` 1:0

ՈւԵՖԱ-ի գավաթ

1/2 եզրափակիչ
«Յուվենթուս» (Իտալիա)-«Պարի Սեն Ժերմեն» (Ֆրանսիա)` 2:1
«Բորուսիա» (Գերմանիա)-«Օսեր» (Ֆրանսիա)` 2:0

Պատասխան հանդիպումները կայանալու են ապրիլի 21-ին: ■

Գրոսմայստեր ֆուտբոլիստը

Նորվեգացի հայտնի գրոսմայստեր Անդերսենը նաեւ անվանի ֆուտբոլիստ է: Բավական է ասել, որ նա հանդես էր գալիս Նորվեգիայի հավաքականի կազմում: Վերջերս նա վնասել է ծունկը, որը երկարատեւ բուժում է պահանջում ու հայտարարել է, որ թողնում է ֆուտբոլը եւ իրեն ամբողջովին նվիրելու է շախմատին: Անդերսենը գտնում է, որ ինքը շախմատի համար դեռ երիտասարդ է եւ համոզված է, որ այդ բնագավառում լուրջ հաջողություններ կունենա: ■

Բաժինը վարում է ՍՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

Միջադեպ

ԿԵՂԾ ԺՈՒՐԱՎԼՅՈՎԱՆ ԱԶԱՏ Է ԱՐՁԱԿՎԱԾ

Գործի քննությունը շարունակվում է

Քանի որ մեր նախորդ հրապարակումներից մեկի մեջ ընթերցողներին խոստացել էինք պարբերաբար տեղյակ պահել «Ժուրավլյովայի գործի» հետաքննության ընթացքի, դրա որոշ մանրամասների մասին, որոնցից կրկին այցելել ՆԳ Մայանդարյանի բաժին, հետաքրքրությունից ելնելով հանդիպել և «խղճական» հարցազրույց ունենալ «անխղճական» Ժուրավլյովայի հետ։ Այդ բանը, սակայն, մեզ չհաջողվեց, որովհետեւ հանրահայտ երգչուհու դերակատար Լարիսա Յուրչիկը փաստորեն կալանքից ազատ է արձակվել եւ հիմա հավանաբար ԱՊՀ որեւէ այլ մասում դարձյալ անունով հայտնի, բայց ոչնչով անհայտ որեւէ երգչուհու ներքական դերն է կատարում եռանդությամբ հիշելով Երեւանյան այն 3 օրերը։

Ինչպես մեզ հայտնեցին, նա ազատ է արձակվել Երևանի դատախազի ցուցումների համաձայն «ելնելով մարդասիրական հանգամանքներից»։ Հաւելի է առնվել այն, որ Լարիսայի ծնողներն ապրում են Կրասնոդարի երկրամասի Անապա քաղաքում, որտեղ կա հայախոս զաղութ, ուստի եւ միջհամայնքային եւ ազգամիջյան ավելորդ խառնաշփոթություններ չհրահրելու նկատառումով գտնվել է այս «մարդասիրական» լուծումը։ Մեզ բացատրեցին նաեւ, որ այս վճիռը, մանավանդ եթե նկատի ունենանք, որ խարդախ ճանապարհով այս տաղ զեղծարարության բնույթը խառ... կամ չինել էր կազմակերպիչների ծնողին, որոնք բոլորն էլ մեր հայրենակիցներն են եղել։

Հիշյալ բաժնի քննչական բաժանմունքում կատարված փաստի առթիվ քրեական գործ է հարուցվել ՀՀ քրեական օրենսգրքի 89 հոդվածի 4-րդ մասով, «Խարդախություն, որ կատարվել է առանձնապես վտանգավոր ռեցիդիվիստի կողմից կամ առանձնապես

խոշոր չափերով»։ Իհարկե, քանի դեռ գործի քննությունը շարունակվում է, մեզ չհաջողվեց լրացուցիչ մանրամասներ իմանալ, բացի նրանից թե, ով բոլոր կազմակերպիչները, եւ նրանց թվում «Միսեր Իմս»-ի նախագահ եւ «Կաթողիկոս Աշխարհ» պատրաստողներ Գարի Աղայանը, առայժմ գտնվում են ազատության մեջ։ Ինչպես նաեւ, որ բաժնում դատարանվում է ՀՀ մշակույթի նախարարության տպված մի միջնորդագիր, որում հետագայում նման դեպքերը կանխելու համար խորհուրդ է տրվում պատշաճ վերահսկողություն սահմանել նաեւ մասնավոր կառույցների հրավերով մեր հանրապետություն ժամանող անհատ կատարողների եւ խմբերի նկատմամբ։

Այս հետաքրքիր ժամանակներ ենք ապրում, զարմանալի բաներ են կատարվում մեր շուրջը։ «Մարինա Ժուրավլյովա»-ն ճեմարանով երեւանի կենտրոնական «Մոսկվա» կինոթատրոնում կայացած 3 համերգներից հետո է միայն պարզվում (այն էլ «հանդիսատեսների ահազանգից հետո»), որ Ժուրավլյովան «խղճական» չի եղել։ Ընդ որում, առաջինը խաբված է եղել նույն միլիցիան, հասարակական կարգի պահպանությունն այդ համերգներին կազմակերպված էր մահակներով զինված միլիցիոներների կողմից։ Նրանք ապալերները հսկում էին չլինի թե մեկը մոտենա հանդնանաչ «աստղին», վերջինս հանկարծ «չբռնվի»։ Պակաս կարեւոր չէ, որ նշված համերգների նշանակված ժամերին հոսանքը կանոնավոր մատակարարվել է։ Ինչո՞ւ են սա ճեմարանում։ Բանն այն է, որ բոլորովին մեկ շաբաթ առաջ, նախորդ կիրակի, Կինոյի տան փոքր դահլիճում նշանակված «Բարձունք» ստուդիայի նվիրված Արթուր Մկրտչյանին, այդպես էլ չցուցադրվեց մի «պարզ» հոսանք չլինելու պատճառով։ Եւ դա այն դեպքում, երբ կինոդիտողները եկել էին ՀՀ խորհրդարանի նախագահ Բաբկեն Արարքցյանը, այլ պաշտոնյաներ, հյուրեր ԼՂՀ-ից։

Կամ ո՞վ է ստուգել կամ ստուգելու, թե այդ ի՞նչ գործունեություն են ծավալել «Միսեր Իմս» եւ համանման մշակութային բնույթ ունեցող ֆիրմաները։ Իրողությունն այն է, որ հյուրախաղերի կազմակերպման գծով ոչ-տական կառույցի բացակայության կամ դրա անգործության պատճառով ստեղծված վակուումն արագ ու միանգամից լցնում են կանաչլինե զանազան խմբեր ու բզբեկներ իրենց կանոնցիոն «լավախաղացությունններով»։

Ո՞վ է, ի վերջո, այս ամենից տուժում։ Պարզ է «պարսաղը», հանդիսատեսը։ Ամենաանբարոյականն այստեղ, թող իմ, իրենց ժողովրդին, այն էլ այս օրերին, այսպես հանդուգն խաբելու միջոցով հեշտությամբ գումար ձեռք զցելու մեր որոշ հայրենակիցների անհագ կիրքն է։ Խեղճ ժողովուրդ, արդեն հոսանքից փողախակյան զանազան խաղերից որոշ մի փոքր շունչ քաշել գնալ համերգ։ Պարզվեց, որ այստեղ էլ խաբվեց։ Սրանից դուրս գալու փոխարեն ընկավ մեկ այլ բնույթի սրտերի մեջ։

Լ. Լ.

Ակնարկ

Հյուսերի պարտադիր գրանցում

Բելառուսի մայրաքաղաք Մինսկի իշխանությունների որոշմամբ ապրիլի 8-ից ժամանակավորապես կիրառվում է նախկին ԽՍՀՄ հանրապետություններում մշտական գրանցում ունեցող կամ բնակության մշտական վայր չունեցող քաղաքացիների պարտադիր գրանցումը Մինսկ ժամանելու դեպքում։

Այսուհետեւ մեկ օրից ավելի երկար ժամկետով հյուր, բուժման, հանգստի, գործուղման եկած, ինչպես նաեւ առեւտրային եւ այլ գործունեությամբ զբաղվելու եկած այդ քաղաքացիները պարտադիր կարգով պետք է գրանցվեն բնակության վայրում՝ հյուրանոցներում, հանրակացարաններում, հանգստյան տներում եւ մասնավոր անձանց մոտ։

Գրանցումից ազատվում են տարանցիկ ուղեւորները, ինչպես նաեւ միջնորդների մերձավոր ազգականները։ Չգրանցված քաղաքացիները կարող են նախազգուշացվել կամ տուգանվել Բելառուսի երկու նվազագույն աշխատավարձի չափով։ Նախորդ տույժի պահից հետո երեք օր առանց գրանցման ապրելը հանգեցնում է 5 նվազագույն աշխատավարձի չափով տուգանքի կամ 15 օրվա վարչական կալանքի։

ԻՖ

ԱՄՆ

Փոխադարձ մատակարարման ծավալները նվազել են

Ռուսաստանի փինդեսկոմն անցկացրել է Դաշնակցային Ռուսաստանի հետ ԱՊՀ երկրների, Մերձբալթիկայի եւ Վրաստանի 1992 թ. արտադրատեխնիկական արտադրանքի փոխանակման իրավիճակի հետազոտություն։ Փորձագետների կարծիքով, անցած տարին բնութագրվել է արտադրության խզման նախկին մեխանիզմի քայքայմամբ եւ ինչպես Ռուսաստանի ներսում, այնպես էլ մերձավոր արտասահմանի երկրների արտադրողների հետ տնտեսական կապերի խզմամբ։ Այս գործոնները պայմանավորել են արտադրանքի դուրս բերման փոխադարձ նվազումը։

Վիճակագրական տվյալները վկայում են, 1991 թվականի համեմատությամբ, Ռուսաստան Ուկրաինայից սեւ մետաղների գլանվածքների մատակարարումների ծավալները կրճատվել են 47, պողպատե խողովակներինը 20, էքսկավատորներինը 70, ալյումինինը 98 տոկոսով։ Բելառուսից տրակտորների մատակարարումները կրճատվել են 13, բեռնատար ավտոմոբիլների» դողերինը 50 տոկոսով։ Ղազախստանից նավթի եւ ածխի մատակարարումները 10-ական տոկոսով, բոակսիտ բոլինը 41 տոկոսով, Լիտվայից ցեմենտի, վուշի մանրաթելի եւ փոքր հզորության էլեկտրաշարժիչների մատակարարումները երեք հառորդով (կրճատվել) են։ Ադրբեջանից սինթետիկ կաուչուկի մատակարարումները ավելի քան 90, ալյումինի գլանվածքինը գրեթե 80 տոկոսով։

Դաշնակցային Ռուսաստանն իր հերթին նախորդ տարվա համեմատությամբ ավելի քան կիսով չափ կրճատել է բեռնատար ու մարդատար ավտոմոբիլների, դարբնամամլակային մեքենաների, դոլիէթիլենի, մարդատար ավտոմոբիլների դողերի, ոչխարի բնաթուղթի դուրս բերումը, 30-50 տոկոսով ածխի, սեւ մետաղների, պատրաստի գլանվածքի, պողպատե խողովակների, ծծմբաթթվի, բեռնատար եւ գյուղատնտեսական մեքենաների դողերի, տրակտորների, դարբնամամլակային մեքենաների արտահանումը եւ այլն։

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ ԻՏԱՌ ՏԱՍՍ

Հայաստանի երաժշտական ընկերությունը խոր վիշտ է ապրում Հանրապետության ժողովրդական արտիստ, Հայ դիրիժորական դպրոցի լավագույն ներկայացուցիչը, ընկերության նախագահությունների երկարամյա անդամ Հակոբ Ոսկանյանի անժամանակ մահվան առթիվ եւ ցավակցում է հանգուցյալի հարազատներին։

Հայաստանի երաժշտական ընկերություն

Լուրեր Չնոլ

Ստեղծվել է ռուս-ուկրաինական նավթային ընկերություն

Արեւմտյան Սիբիրում առաջայում տարեկան ավելի քան 6 մլն տոննա նավթ կարդյումահանի ռուս-ուկրաինական համատեղ բազմաճյուղ վառելիքանձեռ գեսիկ ընկերությունը, որի ստեղծման մասին համաձայնագիր ստորագրվեց ապրիլի 8-ին Կիեւում։ Այդ համատեղ ձեռնարկության հիմնադիրներն են «Տյումեննեւտգազ» եւ «Ուկրնեֆտ» միավորումները։ Նորաստեղծ ընկերությունը կզբաղվի նոր հանքավայրերի յուրացմամբ, ինչպես նաեւ արդեն գործող հանքահորերի նորոգմամբ։ Այսօր Արեւմտյան Սիբիրում յուրացված է նավթի պաշարների միայն 40 տոկոսը։ Ուսի հարկավոր են նոր երկարատեւ ներդրումներ, սարքավորումներ, նախագծային եւ շահագործման աշխատանքներում հմուտ մասնագետների եւ աշխատուժի ներգրավում։

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ ԻՏԱՌ ՏԱՍՍ

Փոխնախագահ Ալեքսանդր Ռուցկոյը պարզաբանում է իր դիրքորոշումը

«Ռուսաստանում ոչ ոք չի կասկածում տնտեսական բարեփոխումների անհրաժեշտությանը, բայց դրանք պետք է հանգեցնեն ոչ թե մարդկանց զանգվածային աղքատացման, մահացության մակարդակի բարձրացման, ֆինանսական եւ վարկաինվեստիցիոն համակարգի փլուզման, այլ բնակչության կյանքի իրական բարելավման», Մոսկվայում գտնվող ԱՄՆ Կոնգրեսի պատվիրակության հետ հանդիպման ժամանակ հայտարարեց Ռուսաստանի փոխնախագահ Ալեքսանդր Ռուցկոյը։ Նա ծարակտուսանք արտահայտեց այն առնչությամբ, թե զանգվածային լրատվության որոշ միջոցներ ինչպես են մեկնաբանել իր ելույթը տնտեսական խնդիրներին նվիրված «կլոր սեղանի» նիստում։ Ալեքսանդր Ռուցկոյը ճշտեց, որ ինքը հանդես է գալիս ոչ թե վարչահրամայական համակարգի վերահաստատման, այլ «ընթացիկ երեւույթների եւ բարեփոխումների ընթացքի կառավարելիության» օգտին։

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ ԻՏԱՌ ՏԱՍՍ

Տոմսկի մարզի ճառագայթային իրադրության մասին

Տոմսկ-7 փակ քաղաքի ռադիոքիմիական պայթյունի վայրից 22 կիլոմետր հեռու գտնվող Գեորգիեւկա ավանում ապրիլի 8-ի առավոտյան ճառագայթային ֆոնը, ըստ Ռուսաստանի արտակարգ իրավիճակների պետկոմիտեի տվյալների, կազմել է ժամում 35 միկրոռենտգեն։ Ավանում այժմ բնակվում է 20 մարդ։ Ինչպես ՌԻԱ-ին հայտնեցին կոմիտեում, ճառագայթման ամենաբարձր մակարդակը բացահայտվել է Սամուս-Տոմսկ ճանապարհի հատվածում, վթարի վայրից 11 կիլոմետր հեռավորության վրա, որտեղ ապրիլի 7-ին ճառագայթային ֆոնը կազմել է ժամում 400 միկրոռենտգեն, իսկ հինգշաբթի օրը իջել է 80-ի։ Ռադիոակտիվ մասնիկներով վարակված մյուս տեղամասերում ներկայումս նույնպես ֆոնը նվազել է մի քանի անգամ։ Մյուս շրջաններում ճառագայթային ֆոնը բնականին չի գերազանցում։ Սնարֆ

ԱՊԱԳԱ

Ապրիլի 13-ին կազմակերպվում է չվերթ Երեւան-Զերկաշի երթուղով։ Մինչեւ 5 տարեկան երեխաների համար տոմսն անվճար է։ Տոմսերը վաճառվում են Երեւանի կենտրոնական ավիատոմսարկղերում, իսկ թռիչքի օրը օդանավակայան տոմսարկղերում։

Տեղեկությունների համար զանգահարել 53.72.03 հեռախոսահամարով։

ԻՆԿՈ

«Ինկո» բաժնետիրական բանկի Հայաստանի մասնաճյուղը կատարում է արագ դրամական փոխանցումներ Դաշնակցային Ռուսաստանից Ուկրաինա, Հայաստանից Ուկրաինա եւ Ռուսաստանից Հայաստան։

«Ինկո» բաժնետիրական բանկի Հայաստանի մասնաճյուղի հասցեն է՝

Երեւան-10, Վազգեն Առաջինի արձակի (նախկին Անիայան փողոց) 2/8 (1-ին հարկ), հեռախոս 56-59-74, 56-07-51, 56-37-25։

PUBLISET

ԻՆՎԵՍՏԻՑԻՈՆ ԾՐԱԳԻՐ «ԲՆԱԿԱՐԱՆ-94»

ԲՆԱԿԱՐԱՆ - ԿԵՍ ԳՆՈՎ

ՀԱՎԱՍ ապահովագրական բաժնետիրական ընկերությունը

ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ԵՎ ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲՈՐՍԱՅԻ եւ «ԱՐՄԵՆԲԱՆԿ» բաժնետիրական բանկի հետ համատեղ իրականացնում է «ԲՆԱԿԱՐԱՆ-94» ինվեստիցիոն ծրագիրը։

ՑԱՆԿԱՑՈՂՆԵՐԸ՝ ՄՈՒԾԵԼՈՎ ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐԻ ՇՈՒԿԱՅԱԿԱՆ ԱՐԺԵՔԻ ՄԻՆՉԵՎ 50 ՏՈԿՈՍԸ ՄԵԿ ՏԱՐՎԱ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ

ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ԵՎ ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲՈՐՍԱՅԻ բրոկերային գրասենյակների միջոցով

ԿԴԱՌՆԱՆ ՄԵԿ, ԵՐԿՈՒ ԿԱՄ ԵՐԵՔ ՍԵՆՅԱԿԱՆՈՑ ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐԻ ՍԵՓԱԿԱՆԱՏԵՐ։

ՁԵՐ ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՆԵՐԴՐՈՒՄՆԵՐԻ ԵՐԱՇԽԻՔՆ Է «ԱՐՄԵՆԲԱՆԿ» ԲԱԺՆԵՏԻՐԱԿԱՆ ԲԱՆԿԸ ԵՎ «ՀԱՎԱՍ» ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԲԱԺՆԵՏԻՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ։

ՀՀ, ք. Երեւան, Նարեկի Չարյան 22, 1 հարկ

Հեռ. 25.47.93, 25.47.92 Ֆաքս (8.8852) 25.49.95

Տելեքս 243128 AGENT SU

Телетайп 243116 АГЕНТ

PUBLISET

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ

Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635

Խմբագիր
ՅԱՍԼԵՏ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841

Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳԵԱՆ / 562863

Apple® Macintosh®
համակարգչային շարուածքը «Ազգ» թերթի

Azg armenian daily

Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635

47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Թերթի ձեւավորման եւ շարադասկերի հեղինակ ՊԱՒԵԼ ԴԱԼԼԱՔԵԱՆ

ՅՅ նախարարների խորհրդին առընթեր «Պարբերական»... Գրանցման թիվ 65. Պատվեր 09149. Տպաքանակ 36.000. Պատվեր 1487. Ստորագրված է տպագրության 9.4.1993

digitised by A.R.A.R.@